

พุทธจักร

๑ โลกธัมมเวียนดับเข็ญได้ด้วยศาสนา

นิตยสารรายเดือน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓
BUDDHACAKRA Vol. 64 No. 1 JANUARY 2010 ISSN 0857-1732

จัดพิมพ์ จำนวน ๘,๕๐๐ เล่ม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อเผยแผ่คำสอนของพระพุทธองค์
๓. เพื่อเป็นแหล่งแสดงความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน
๔. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัย

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)	นายกสภามหาวิทยาลัย	อธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

บรรณาธิการอำนวยการ

รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายบริหาร

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ

ผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

กองบรรณาธิการ

พระสุธีธรรมานวัตร	พระศรีธวัชเมธี	พระศรีลัทธินิ	พระศรีคัมภีร์ญาณ
พระครูโสภณพุทธศาสตร์	พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส	พระมหาไชวี ทสฺสนิโย	พระมหาสมบุญ ฐุฑฺฒิกโร
พระมหาบุญเกิด กตเวที	นายรังษี สุนด์	ดร.พรรษา พุฒยงกูร	ดร.ประพันธ์ ศุภษร
นายสมหมาย สุภามิต	ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี	ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม	

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์โฆษณา ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ

นิติกร นายพิทวัฒน์ มโนรัตน์

ผู้จัดการ ศาสตราจารย์พิเศษอดิศักดิ์ ทองบุญ

ภาพนิ่ง นายวีโรจน์ หลอมนาค นายนพดล พรหมโสฬส

จัดรูปเล่ม นายวรพันธุ์ แยมหงษ์ปภา นายปรีดา เสียงใส

จัดส่งสมาชิก พระมหาพิชิต ฐิริปณโณ พระปลัดเอกวัฒน์ ธมฺมโชโต

นางสาวดอกฝ้าย สุภามิต ว่าที่ร้อยตรีหญิงน้ำทิพย์ วงศ์เครือสอน ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุมาลินี ติมอนรัมย์

ดำเนินการพิมพ์ สำนักงานบริหาร สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ถึง ๕ ต่อ ๘๗๓๙ โทรสาร ๐-๓๕๒๔-๘๐๘๗

www.mcu.ac.th หรือ E:mail : woraphans15@hotmail.com

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๔-๘๒๑๔, ๐-๒๒๒๑-๘๘๙๒ โทรสาร ๐-๒๖๖๓-๖๔๑๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทกวี	๓
อธิษฐานจิต เริ่มชีวิตใหม่	๔
ทางสายกลางในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน	๙
หลักสันโดษในพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ	๑๖
ปฏิรูปประชาธิปไตยวิถีพุทธ	๒๔
ศีลห้าพาโลกสู่สันติ	๓๑
ธรรมาธิปไตยในฐานะเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย	๔๘
พุทธธรรมาภิบาล	๕๔
เสื่อและคติธรรมจากเสื่อ	๖๑
รายนามผู้บริจาค	๖๘

สวัสดีปีใหม่

ศุภฤกษ์เบิกฟ้าคราวันใหม่
 ทวีโชคพูนทรัพย์นับอนันต์
 แว่วเพลงมนต์ทิพย์ผ่านันวารขึ้น
 มีชื่อเสียงดังทั่วทิศมิตรีนิยม
 ขึ้นปีฆาลกาลเคลื่อนไม่เหมือนเก่า
 พรุ่งพร้อมด้วยสรรเสริญมากเงินทอง
 โไลตเถลิงเริงศกยกทำสาม
 แสงพระธรรมนำทางสว่างไกล
 แม้ไม่ส่มอารมณ์หมายปลายปีก่อน
 จนเจียบงันความเหงาเข้าครอบครอง
 กุหลาบรักบานคส์รับปีใหม่
 ไอ้อ...รักเอยอย่าได้ร้างห่างใจจันต์

ขออวยชัยให้สุขเกษมสันต์
 ลาภยศพลันเปี่ยมสุขไว้ทุกข์ตรม
 รุ่งเช้าตื่นพบโชคไว้ไค้กถม
 สุขภิรมย์ตลอดไปตั้งใจปอง
 ทิ้งความเศร้าห่างไกลอย่าได้หมอง
 ปีพราวผ่องเสื่อยิ้มสุขพิมพิใจ
 ฟ่ำสิศรามปรากฏงามสดีใส่
 ปลิวไส่วซ้ายผ้าเหลืองเด่นเรื่องรอง
 การเมืองร้อนเศรษฐกิจพิชสนอง
 คิดแล้วต้องตรมมูราน้ำตาริน
 มอบพรชัยให้สุขล้ำนำถวิล
 คนรักสิ้นจากไกล...จงได้คืน

ช.ศรีนอก

หลักสันโดษในพระพุทธศาสนา กับการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ

พระมหาสายัญญ์ สิริปญโญ

สันโดษ เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพอดีในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ้งเพื่อเกินไป ไม่เขียมเกินไป ไม่ฟุ้งช่านจนเกิดเดือดร้อน เป็นต้น เป็นแนวปฏิบัติกลางๆ เพื่อให้ชีวิตมีความอึดไม่พร่อง อันเป็นเหตุให้มีความสุขดังคำกล่าวที่ว่า **“รู้จักพอก่อนสุขทุกสถาน”**

ขอบคุณ WWW.PALUNJIT.COM
เอื้อเฟื้อภาพ

บทนำ

วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในโลกเป็นปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงไปถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วทุกมุมโลก กล่าวคือ ปัญหาเศรษฐกิจเป็นวิกฤติที่ขยายวงและเกี่ยวเนื่องเกือบทุกๆ ประเทศในโลกสาเหตุหลักน่าจะมาจากมนุษย์เร่งรีบบริโภค และมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการบริโภคเกินกว่าความจำเป็นที่ธรรมชาติให้มาจริงอยู่ที่มนุษย์ในโลกต้องอาศัยปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิต เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้มนุษย์จำเป็นที่จะต้องผลิตปัจจัย ๔สนองตอบความต้องการของมนุษย์ทั้งในทางอุปโภคและบริโภค แต่ไม่ได้ผลิตออกมาในจำนวนเท่าที่จำเป็น กลับพบว่ามีการผลิตส่วนเกินและจัดจำหน่ายมุ่งเน้นผลกำไร กล่าวคือ สร้างมูลค่าไปในตัวด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัย

ภายนอกหลายอย่างที่สัมพันธ์กับกระบวนการผลิตและการบริโภค เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้น จึงทำให้มีปัญหาโยงใยสัมพันธ์กันไปทั่วทุกมุมโลก โดยมีลักษณะปัญหาขั้นพื้นฐานใกล้เคียงกัน นั่นคือ “การบริโภคเกินความจำเป็น” วิธีแก้จึงควรนำหลักสันโดษในพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ปัญหาพื้นฐาน

วิกฤติเศรษฐกิจ และวิกฤติการเงินของโลก ที่เกิดขึ้นกับหลายๆ ประเทศทั่วโลกน่าจะมาจากการเร่งเร้า และกระตุ้นกลไกการบริโภค ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในระบบเศรษฐกิจเสรี กิจกรรมเช่นนี้เป็นกลไกทางเศรษฐกิจแบบอัตโนมัติและถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเสรีประชาธิปไตยที่เรียกว่า “ทุนนิยม” ซึ่งพัฒนาขึ้นในช่วงที่ชนชั้นกลางของยุโรป มีอำนาจขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ การผลิตและการค้า สิ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจคือ

เสรีภาพ และเป็นพื้นฐานสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี^๑

การกล่าวนี้เองเป็นที่มาของแนวคิดพื้นฐาน และส่งผลเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้ากันทั้งดำเนินไปสู่กลไกการตลาดโดยมีการแลกเปลี่ยนอย่างเสรี จนกลายเป็นระบบที่แพร่หลายไปทั่วโลก เมื่อเป็นเช่นนี้จึงพบว่ากลไกตลาดทำให้เกิดจุดนัดพบกันระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายและสนองตอบค้นหาพร้อมทั้งการมุ่งที่จะแสวงหากำไร เมื่อเศรษฐกิจมุ่งเน้นกำไรจึงทำให้มนุษย์ (นักธุรกิจ) เร่งการผลิตสนองตอบผู้บริโภค

ดังนั้น สังคมโลกจึงตกอยู่ในฐานะนักบริโภค ระบบเช่นนี้ยังส่งผลให้มนุษย์ที่มีต้นทุนเสพติดความฟุ่มเฟือย เสพติดความสะดวกสบายและประมาท

ในแง่ของผู้บริโภค แม้พระพุทธศาสนาจะให้เสรีภาพแก่การบริโภค แต่ก็สอนให้จักรระมาณในการบริโภค (สันโดษ) คือให้บริโภคเฉพาะที่มีประโยชน์

อย่างมัธยัสถ์ และชี้ให้เห็นว่าการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือยจะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนและครอบครัว ทั้งยังทำให้เกิดนิสัยไม่ดีในการบริโภค กรณีเช่นนี้ ผู้ผลิตหรือนักลงทุนส่วนมากไม่ยอมรับ เพราะกลุ่มบริโภคนิยม (นักลงทุน) ถือว่าความสุขอยู่ที่การบริโภคมากๆ เป็นค่านิยมสำคัญส่งเสริมการแสวงหากำไรทางธุรกิจ^๒

ดังนั้น จึงทำให้ผู้ผลิตจำเป็นต้องอาศัยเสรีภาพทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแสวงหากำไร รวมถึงเร่งเร้าการบริโภคเพื่อกระจายสินค้าที่ตนผลิตในระบบอุตสาหกรรม ทั้งนี้ยังพบว่าการกระจายผลผลิตในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ผู้ผลิต หรือ นายทุนส่วนมากนิยมใช้เล่ห์กล ไร้อันตรายเชิงอุปสงค์ และชวนชววยในการกระจายสินค้า โดยไม่บอกถึงประสิทธิภาพ คุณค่าที่มีอยู่จริงของสินค้า กับคุณค่าทางการโฆษณาและละเลยธรรมชาติเดิมของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับธรรมชาติในแง่ใช้ชีวิต เมื่อความเจริญทาง

^๑ ปรีชา ช้างขวัญยืน, **ทรงสนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพฯ: สามีคส์สาส์น) หน้า ๑๘๐.

^๒ อ้างแล้วหน้า ๑๙๐.

เศรษฐกิจแบบทุนนิยมขยายตัวมากขึ้น มีความทันสมัยมากขึ้น (อาจไม่มีการพัฒนา) โดยอาศัยประโยชน์จากทรัพยากรจนล้นค้ำจนถึงธรรม กระบวนการเช่นนี้ทำให้มนุษย์อยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุ หรือเรียกว่า “วัตถุนิยม” กล่าวคือ นิยมการเสพติดวัตถุ ชื่นชอบการบริโภควัตถุ และให้ความสำคัญกับวัตถุ

ดังนั้นจะเห็นว่าวิกฤติเศรษฐกิจ นำมาเหตุจากมนุษย์เร่งบริโภควัตถุจนเกินพอดี และล้นนี้ถึงธรรม คือธรรมชาติ ความดีงาม ความมีเหตุผล รวมถึงข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และเป็นธรรม

ด้วยสถานการณ์ข้างต้น จะพบว่า มนุษย์ไม่ใช้ชีวิตให้สัมพันธ์กับธรรมชาติซึ่งธรรมชาติตามมุมมองของพระพุทธศาสนาก็คือ “ธรรมะ” เพราะพระพุทธเจ้าทรงสอนโดยอิงอยู่กับธรรมชาติทั้งที่อยู่ภายใน และภายนอกตัวมนุษย์ที่กล่าวเช่นนั้นเนื่องมาจากพระธรรม

(สังฆธรรม)ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ เป็นความจริงทางธรรมชาติและไม่ขัดแย้งต่อกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้ ธรรมะในแนวทางของพระพุทธศาสนา จึงเข้ากันได้กับธรรมชาติ หลักและวิธีการห้ามพินวิฤติเศรษฐกิจ และการเงินของโลกนั้น ตามทฤษฎีหรือแง่ของธรรม ในทางพระพุทธศาสนาแล้ว พระพุทธเจ้ามิได้ทรงแสดงไว้โดยตรง แต่หลักธรรมหรือวิธีการที่มีอยู่สามารถนำมาใช้ได้กับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

หลักธรรมในการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ปัญหาในสมัยปัจจุบันด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มักมีผู้ตั้งข้อสงสัยว่าพระพุทธเจ้าตรัสตอบแก้ปัญหาเช่นนี้ไว้ในคัมภีร์ใด ต่อกรณีเช่นนี้ หากจะใช้หลักฐานจากคัมภีร์มาตอบให้ตรงประเด็นที่เดี่ยวย่อมเป็นไปได้ เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นต่างยุคต่างสมัยกัน แต่วิธีซึ่งเป็นที่

ยอมรับกันคือ การตอบโดยอิงหลักธรรม การอิงหลักธรรมนี้ถ้าไม่ขัดกับหลักการสำคัญ และจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาก็ถือว่าเป็นที่ยอมรับกันได้ และถ้าตรงตามหลักการสำคัญ หรือสอดคล้องกับจุดหมายของพระพุทธศาสนาด้วยก็นับว่าเป็นคำตอบของพระพุทธศาสนา^๓ เมื่อเป็นเช่นนี้ในการอ้างหลักธรรมจึงจำเป็นต้องอาศัยการตีความตามหลักการดังกล่าว

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้พระสาวกใช้สอยปัจจัย ๔ (จีวร, บิณฑบาต, เสนาสนะ, ยารักษาโรค) อย่างเห็นคุณค่า คือ การใช้จ่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ ดังนั้น หลักดังกล่าวนี้ น่าจะสามารถนำมาปรับใช้ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

นั่นคือ “ความสันโดษ” (Contentment) ในพระไตรปิฎกบาลีใช้รูป สนฺตุฏฺฐิ (santutthi) มาจากรากคำว่า ตฺสฺ (tus) ^๔ ที่หมายถึงยินดีหรือพอใจ (Contented,

^๓ ปรีชา ช้างขวัญยืน, **ทรงสนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพฯ: สยามคีสตัส, ๒๕๔๐) หน้า ๑๗๙.

^๔ W.D.Whitney, **Roots, Verb-Forms and Primary Derivatives of The Sanskrit Language**, (Delhi: Motilal Banarasidass, 2000), p.64.

satisfied, pleased)^๕ ประกอบเข้ากับ สั ออุปสรรค (Prefix) ได้รูปสนฺตุฏฐิ (santutthi) ตามรูปศัพท์ สนฺตุฏฐิ ซึ่งหมายถึง ความพอใจ, ความยินดี^๖ เรื่องความสันโดษหรือความยินดีในปัจจุบันตามที่ได้มาส่วนมาก พระพุทธเจ้าตรัสสอนและแสดงแก่พระภิกษุ กล่าวคือหลักธรรมข้อนี้ ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าตรัสสอน และเน้นย้ำแก่พระภิกษุเท่านั้น เพราะทรงต้องการให้พระภิกษุมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายโดยไม่ฟุ้งเฟ้อและไม่เบียดเบียนผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบว่าพระองค์มักนำ เอาหลักธรรมข้อนี้ไปประยุกต์ใช้ กับหลักธรรมข้ออื่นหรือหมวดอื่น โดยพบว่าแม้เมื่อพระองค์จะทรงสั่งสอนพระภิกษุและบัญญัติวินัย (ข้อปฏิบัติ)

ก็ไม่ทรงละเลยที่จะตรัสถึงความสันโดษ เช่นครั้งที่ตรัสสอน พระภิกษุฉัพพัคคีย์ (พระกลุ่มหนึ่งที่มีหกรูป) และบัญญัติสิกขาบทที่ ๓๖^๗ สำทับความสันโดษนี้เข้าด้วย^๘

ในคัมภีร์วิภังค์ (วินัยปิฎก) เกือบทั้งหมด พบว่าพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบท พร้อมกับตรัสให้พระภิกษุสาวกยินดีในปัจจุบัน ๔ เท่าที่พอจะหาได้ โดยทรงคัดค้านการใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อ ไม่เห็นคุณค่า เน้นที่ความสันโดษ

พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระภิกษุโดยเน้นที่การใช้ปัจจุบัน ๔ อย่าง เห็นคุณค่า ส่วนมากพบว่าตรัสถึงการใช้จ่ายจิวร (เครื่องนุ่งห่ม) และบิณฑบาต (Food) นอกจากนี้ยังพบว่าพระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญพระภิกษุบางรูปที่ปฏิบัติตัวอย่าง

เหมาะสมคือใช้สอยปัจจัย ๔ แบบพอเหมาะพอควร^๙ (ยินดีใช้สอยปัจจัย ๔ อย่างเหมาะสม) อีกทั้งยังพบว่า พระองค์ไม่เพียงทรงสั่งสอนเรื่องสันโดษเท่านั้น ยังพบว่าทรงทำพระองค์ให้เป็นแบบอย่างในการใช้สอยสิ่งที่ได้มาอย่างเห็นคุณค่า^{๑๐} เมื่อเป็นดังนี้หลักธรรมข้อนี้น่าจะมีพระภิกษุสาวกเข้าใจและปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งเห็นได้ว่าพระอานนท์เองก็แสดงสันโดษธรรมแก่วัสสการพราหมณ์ว่า พระภิกษุที่ยินดีในปัจจุบัน ๔ เท่าที่หาได้เป็นสาเหตุให้มีผู้เกิดความเลื่อมใส^{๑๑} ในสันตุมุฏฐิสสูตร ปราภฏฐิเนื้อความที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญพระภิกษุ (พระกัศสปะเถระ) ที่ตั้งอยู่ในความสันโดษและทรงแนะนำ ให้พระภิกษุประพฤติ

^๕ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ, ปทานุกรมบาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต, (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๒๗ หน้า ๗๗๔

^๖ Rhys David and Stede, Pali-English Dictionary, (New Delhi: Munshiram Monoharlal Puplicher, 2001), p. 677.

^๗ Vibhanga. 1/84/83.

^๘ Dḡha-Nikāya, 9/124/94-5.

^๙ Dḡha-Nikāya, 11/236-7/236.

^{๑๐} Majjhima-Nikāya, 13/236-319.

^{๑๑} Majjhima-Nikāya, 14/113/95.

ตาม^{๑๒} เห็นได้ชัดว่าพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน และส่งเสริมให้พระภิกษุมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง

ใจความสำคัญของหลักธรรมข้อนี้ พระพุทธเจ้าเน้นให้พระภิกษุขวนขวายในปัจจุบัน ๔ อย่างพอดี มีขีดจำกัด กล่าวคือ พระพุทธเจ้า ไม่ได้ปฏิเสธการแสวงหาปัจจัย ๔ แต่ให้แสวงหาอย่างเหมาะสม ไม่ดิ้นรนไปตามตัณหาและไม่ใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย ทั้งนี้เพราะทรงทราบว่า ถ้าพระสาวกเป็นอยู่ และใช้สอยปัจจัย ๔ อย่างเหมาะสม ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจากการแสวงหา และดิ้นรนของตนเอง^{๑๓}

นอกจากนี้สันตุฎฐิธรรมยังเป็นหนึ่งในมงคล ๓๘ ประการที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน^{๑๔} ซึ่งนั่นย่อมแสดงให้เห็นว่า สันตุฎฐิธรรมเป็นข้อธรรมที่เหมาะสมแก่ทุกคนในสังคมทั้งนักบวช และฆราวาส

ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้น เพราะการบริโภคปัจจัย ๔ เกินพอดี หลักการความพอเหมาะนี้จึงน่าจะเป็นหลักธรรมข้อเดียวที่ควรนำปรับใช้ในวิกฤติเช่นนี้ได้ และจะเห็นได้ว่า และควรแยกแยะคุณค่าที่แท้จริงของปัจจัย ๔ กับคุณค่าทางการโฆษณาหรือคุณค่าทางค่านิยม (คุณค่าเทียม) ให้ออก เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์ก็จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัย ๔ และสิ่งต่างๆ อย่างมีสติ และรอบคอบ

คุณค่าของปัจจัย ๔

มนุษย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับปัจจัย ๔ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในบางกรณีมนุษย์ยังถือว่าปัจจัย ๔ บางอย่างเป็นวัสดุ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันด้วย ดังนั้นมนุษย์จึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ เพราะว่ามีความต้องการ และเห็นว่าสิ่งของนี้จะสนองตอบต่อความต้องการของตนเองได้ และหากว่าสิ่งใดตอบสนองต่อ

ความต้องการได้ มนุษย์จะถือว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าแก่มนุษย์ หรือเรียกว่ามีประโยชน์^{๑๕}

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องแยกให้ออกระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียมของสิ่งต่างๆ โดยใช้ปัญญาตีค่าสิ่งนั้นๆ กล่าวคือ มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องมองให้ออกในคุณค่าแท้ ซึ่งหมายถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายที่สนองต่อการดำเนินชีวิตโดยตรง หรือที่มนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อความดีงามเพื่อความดำรงอยู่ได้ของชีวิตหรือเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและผู้อื่นและสนองตอบต่อปัญญาของมนุษย์^{๑๖} เช่น ต้องมองให้ออกว่าอาหารมีคุณค่าที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกายให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีสุขภาพดี มีความผาสุก มีกำลังในการปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบช่วยให้เดินทางได้สะดวก เกื้อกูลในการปฏิบัติงานต่างๆ ได้สะดวก

^{๑๒} Sanyutta-Nikāya, 16/462/229.

^{๑๓} Anguttara-Nikāya, 21/27/34-5.

^{๑๔} Khuddaka-Piṭha, 25/6/4.

^{๑๕} พระธรรมปิฎก, พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก, ๒๕๔๖) หน้า ๖๙๔.

^{๑๖} อ้างแล้ว หน้า ๖๙๔.

บำเพ็ญประโยชน์สุขได้ ดังนั้น เมื่อจะเลือกซื้อจึงควรมุ่งเอาความ สะดวก ปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน เป็นต้น^{๑๗} เพราะความแข็งแรง เป็นต้น เป็นคุณค่าแท้ที่กำหนดได้ ด้วยปัญญา

ส่วนคุณค่าเทียม หรือ คุณค่าเสริม หมายถึง คุณค่าหรือ ประโยชน์ที่มนุษย์เพิ่มให้สิ่งของ นั้นๆ (คุณค่าทางโฆษณา) เพื่อ ประนเปรอการเสพติดในแง่พอกพูน กิเลส (เสริมเวทนา) หรือเพื่อเสริม ราคา เสริมความยิ่งใหญ่ของตัว ตนที่มนุษย์ยึดถือ คุณค่าเช่นนี้ อาศัยต้นเหตุคือค่า หรือ วัตถุประสงค์ อาจเรียกว่าคุณค่าสนองตอบ วัตถุประสงค์^{๑๘} เช่น มองว่าอาหารมี คุณค่าอยู่ที่ความอร่อย เสริมความ สนุกสนาน เป็นเครื่องแสดงฐานะ หรือความหรูหรา รยยนต์เป็นเครื่อง แสดงฐานะ แสดงความมั่งคั่ง ร่ำรวย มุ่งความสวยงามและความ เด่น เป็นต้น^{๑๙}

กรอบความคิดคือ เมื่อ มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้อง เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ที่จัดเข้าใน ปัจจัย ๔ ที่จำเป็นและไม่ใช้ก็จำเป็น ที่จะต้องคิดถึงหลักแห่งการบริโภค ใช้สอยซื้อหาหรือครอบครองภายใต้ กรอบการพิจารณาถึงคุณค่าแท้ เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ ชีวิตอย่างแท้จริงแล้ว ยังเกื้อกูลแก่ ความมั่งคั่งของบุคคลธรรมดา เช่น ความมีสติ เป็นต้น ทำให้มนุษย์ พ้นจากความเป็นทาสของวัตถุ เหตุบริโภคด้วยปัญญา และมี ขอบเขตอย่างเหมาะสม^{๒๐} พอเหมาะพอควร เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมทำให้สังคมโดยรวมของมนุษย์ มีความสุข

วิธีคิดแบบมองคุณค่าแท้ ในทางหลักการแล้วสามารถเข้ากันได้กับสัมมัตตจริตรรม คือ วิธีคิดในการ บริโภคปัจจัย ๔ ซึ่งชี้ให้เห็นคุณค่า แท้เป็นฐานให้ธรรมคือ “สันโดษ” งอกงาม (ในจิตใจมนุษย์) เพราะ เมื่อมนุษย์ใช้สติปัญญาองให้เห็น

คุณค่าแท้แล้วย่อมเป็นกำลัง ให้สติ ปัญญาออกงาม และรู้จักความ พอ เพียงในการใช้สอยในระดับที่ ตนจะหาได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ระบบ เศรษฐกิจเองก็จะขับเคลื่อนไปได้ อย่างมีคุณภาพ และประชาชนใน สังคมโดยรวมก็จะเป็นสังคมที่ บริโภค (ปัจจัย ๔) อย่างมีสติ ใน พระพุทธศาสนาบุคคลที่น่าจะเป็น แบบอย่างของความพอเพียงคือ พระภิกษุและพระพุทธเจ้าเองไม่ได้ ปฏิเสธการบริโภคปัจจัย ๔ แต่ทรง แนะนำพระภิกษุให้บริโภคอย่างมี สติ มองให้เห็นคุณค่าแท้หรือคุณค่า เทียมโดยไม่บริโภคเพื่อเสริมสร้าง วัตถุหรือเพื่อเสริมราคาของ ตนเองที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้

พระภิกษุสงฆ์คือแบบอย่างที่ดี

บุคลากรทางพุทธศาสนา ที่สำคัญมีหน้าที่เป็นศาสนทายาท สืบทอดและเผยแผ่คำสอนของ พระพุทธเจ้า คือ พระสงฆ์ ในสมัย

^{๑๗} อ่างแล้ว หน้าเดียวกัน

^{๑๘} อ่างแล้ว หน้าเดียวกัน

^{๑๙} อ่างแล้ว หน้าเดียวกัน

^{๒๐} อ่างแล้ว หน้าเดียวกัน

พุทธกาล พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอน หลักการใช้สอยปัจจัย ๔ ด้วยสติ ปัญญาอันแยบคาย กล่าวคือ เมื่อจะใช้สอยจีวร (เครื่องนุ่งห่ม) ก็มี หลักการหรือกรอบแนวคิดให้เห็น คุณค่าที่แท้จริงของจีวร คือ ใช้ บำบัดป้องกันความหนาว ความ ร้อน ป้องกันลม ป้องกันแดด ป้องกันสัตว์ร้าย (สัตว์เลื้อยคลาน) ที่สำคัญทรงให้พระภิกษุสาวก มองว่า จีวรมีไว้เพื่อปกปิดอวัยวะ ที่น่าเกลียด น่าละอาย ที่ควรปกปิด ของมนุษย์^{๒๑} เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็น ว่าจีวรเป็นเครื่องนุ่งห่มเช่นเดียวกับ เสื้อผ้า ดังนั้น หากมนุษย์เราจะใช้ สอยเสื้อผ้าก็ควรมองเช่นเดียวกับ หลักการหรือมุมมองที่พระพุทธเจ้า ตรัสสอนไว้

สำหรับบิณฑบาต (อาหาร) พระพุทธเจ้าก็ได้ให้หลักการว่า เมื่อจะฉันก็ไม่ใช่อันเพื่อสนุกสนาน ไม่ใช่ฉันเพื่อแสดงความโก้หรู (ประดับ) ไม่ใช่ฉันแบบตกแต่ง

รสชาติ แต่ให้มองอย่างละเอียดว่า ฉันทบิณฑบาตเพื่อให้ร่างกายดำรง อยู่ได้ เพื่อการยังชีพ เพื่อให้ ปฏิบัติภารกิจหรือคุณความดีได้ เพื่อกำจัดความหิว คือไม่ให้เวทนา ใหม่เกิดขึ้น และให้มีกรอบคิดว่า ชีวิตมนุษย์อยู่ได้เพราะอาหาร และไม่ให้เกิดโทษคือให้เกิดความ ผาสุก^{๒๒}

ส่วนเสนาสนะ (ที่อยู่ อาศัย) พระพุทธเจ้าให้มองอย่าง มีสติ และแยบคายว่า การบริโภค เสนาสนะเพื่อป้องกันความหนาว ร้อน อันตรายจากยุง ลม แดด และ สัตว์เลื้อยคลาน และเพื่อบรรเทา อันตรายจากฤดูกาล หรือภัย ธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับความสุข เมื่ออยู่อาศัย^{๒๓}

และสุดท้ายกรณีการรักษา โรคตามมุมมองของพระพุทธเจ้า ทรงสอนให้พระภิกษุมองแยกแยะ ด้วยปัญญาว่าเป็นปัจจัยที่เหมาะสมแก่คนไข้ เพื่อกำจัดเวทนาที่เกิด

จากอาพาธ (ความไม่สบายหรือ ป่วยไข้) และเพื่อไม่ให้ต้องเป็น คนป่วยไข้^{๒๔}

หลักการพิจารณาใช้สอย ปัจจัย ๔ นี้ยังพบอีกในคัมภีร์ ทีฆนิกาย^{๒๕} และคัมภีร์ชุตทก นิกาย^{๒๖}

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ ว่า ตามหลักการของพระพุทธ ศาสนา พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับปัจจัย ๔ ในฐานะสิ่งของ ที่ช่วยดำรงชีวิตให้เป็นไป อย่างเหมาะสม และทรงสอนให้ พระภิกษุใช้ปัจจัย ๔ อย่างมีสติ เมื่อ เป็นเช่นนี้หลักการใช้สอยหรือ บริโภคนี้เอื้อเพื่อ และเข้ากันได้กับ หลักของความสันโดษที่กล่าวถึง ก่อนหน้า ทั้งนี้เมื่อมองสังคม พระสงฆ์ผ่านหลักคำสอนการใช้ สอยปัจจัย ๔ แล้วเห็นได้ชัดว่า พระภิกษุสงฆ์เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด สำหรับสังคมบริโภคที่ขาดสติได้ เพราะการดำรงชีพของพระภิกษุ

^{๒๒} Majihima-Nikāya, 12/14/17.

^{๒๓} Majihima-Nikāya, 12/14/17.

^{๒๔} Majihima-Nikāya, 12/14/17.

^{๒๕} Dīgha-Nikāya, 11/113/142.

^{๒๖} Khuddhaka-Nikāya, 29/964/611.

สงฆ์ มีความพอเหมาะพอสมในแง่ของการใช้สอยปัจจัย ๔ และเมื่อหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกประสบวิกฤติเศรษฐกิจ จึงควรอาศัยหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ เรื่องความสันโดษ และเรื่องการบริโภคปัจจัย ๔ อย่างมีสติแยกแยะคุณค่าที่แท้จริง และตามความจำเป็น ทั้งนี้ก็เพื่อความผาสุกและไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น

สรุป

จากข้อมูลและการศึกษาพบว่า วิกฤติเศรษฐกิจที่หลายประเทศทั่วโลก กำลังประสบในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า เพราะการ

เติบโตของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้เกิดการแข่งขันทางกลไกตลาดเสรีอย่างอัตโนมัติ จนทำให้สังคมโลกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุ และเป็นสังคมบริโภคที่ขาดสติที่เรียกว่า “วัตถุนิยม” ด้วยเงื่อนไขทางธุรกิจจึงทำให้ระบบทุนนิยมเติบโตไร้ขีดจำกัด ผลดังกล่าวทำให้คนบริโภคปัจจัย ๔ โดยไม่มองถึงคุณค่าที่แท้จริงตามหลักการทางพุทธศาสนา สังคมชาวพุทธควรนำหลักของความสันโดษ คือ ยินดีและพอใจปัจจัย ๔ ตามที่ตนมีและหามาได้ และเมื่อมีแล้วก็นำหลักของการใช้สอยที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้มา

ประยุกต์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง

เมื่อเป็นเช่นนี้จะทำให้สังคมข้ามพ้นวิกฤติดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ตามหลักการในพระพุทธศาสนาไม่ได้ห้ามการบริโภค และแสวงหาปัจจัย ๔ แต่ให้บริโภคและใช้สอยสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญาตามคุณค่าแท้ของสิ่งนั้นๆ โดยไม่ให้บริโภคเพื่อสนองตอบตัณหาของตนเอง

ดังนั้น หลักของสันโดษจึงเป็นหลักการที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจได้ทั้งระดับปัจเจกบุคคลและส่วนรวม

บรรณานุกรม

- ไชย ฌ พล. การปกครองของพระพุทธเจ้า ระเบียบธรรมาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๓๗.
 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร. ระเบียบประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๐.
 ปรีชา ช้างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
 กรมพระจันทบุรีนฤนาถ, พระเจ้าวรวงศ์เธอ. ๒๕๑๒. ปทานุกรม บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
 สยามภฏฐุสฺส เตปิฎกั. ๒๕๓๘. สยามภฏฐุสฺส ราชธานีย์ มหามกุฏราชวิทยาลัยเยน ปกาสิโต.
 ธรรมปิฎก. พระ (ป.อ. ปยุตโต). ๒๕๔๖ พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 ปรีชา ช้างขวัญยืน. ๒๕๔๐. วรรณคดีทางการเมืองของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 Davids, T.W. Rhys and Stede William. 2001. Pali English Dictionary. New Delhi: Munshiram Manoharlal.

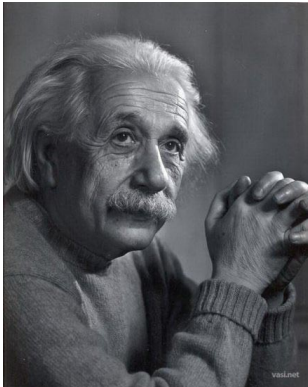

ปฏิรูปประชาธิปไตยวิถีพุทธ

(๑)

อภิชาติ พรสี

บทนำ

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์กล่าวว่า “เราจะแก้ปัญหที่กำลังเผชิญหน้าเราอยู่ในปัจจุบัน ด้วยระดับแนวคิดที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านั้นไม่ได้”^๑ การแก้ปัญหทั่วไป จะเริ่มจากการศึกษาปัญหาที่กำลังปรากฏเรื่องใดเรื่องหนึ่งในขณะนั้น แล้วจะเสาะหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น เช่น ระบบการเมืองไทยในปัจจุบันมีปัญหอะไรบ้าง เมื่อพบปัญหาตรงไหน ก็นำเสนอวิถีทางในการแก้ตรงนั้น ดูเหมือนว่าจะตอบคำถามอย่างตรงประเด็น แต่สุดท้ายวิธีแก้ปัญหาคงหนีไม่พ้นการแก้รัฐธรรมนูญ ซึ่งยังไม่ใช่การแก้ปัญหที่ยั่งยืน

^๑ คอลัมน์ ผ่านันสมองของปราชญ์, โดย ไสว บุญมา, ประชาชาติธุรกิจ, ๑๒ ก.พ. ๒๕๕๐ ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๓๔๗๐, <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q1/2007feb08p6.htm> ค้นข้อมูลเมื่อ ๒ มี.ค. ๒๕๕๓.

ตั้งนั้นการ แก้ปัญหาที่ยั่งยืนควรมีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนฐานของพระพุทธศาสนา เมื่อมองถึงกฎที่ปัจเจกยตา สรรพสิ่งล้วนดำรงอยู่โดยการอิงอาศัยกัน ไม่มีสิ่งใดเลยที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยวเป็นอิสระ วิกฤติการเมืองไทยก็เช่นเดียวกัน การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโลกในมุมมองกว้างก่อนแล้ว จึงมองย้อนมาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น การเข้าใจกระแสโลก จะช่วยให้เราตระหนักรู้ว่าจะปฏิรูประบบการเมืองไปในทิศทางใด

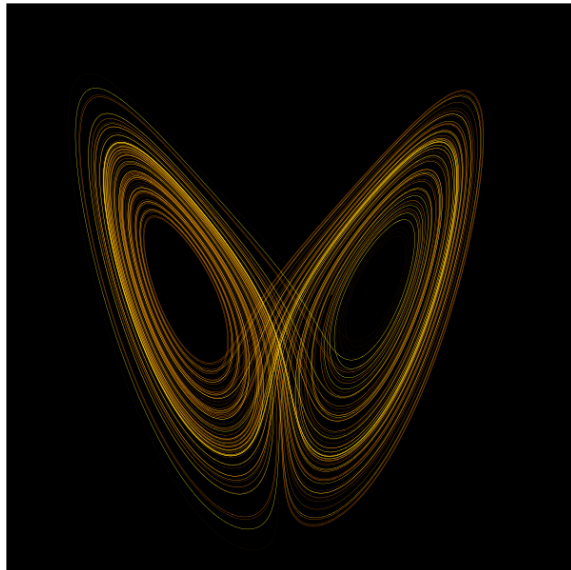
การปฏิรูปการเมืองวิธีพุทธจะเป็นแนวทาง การแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหา ไม่เพียงแต่ปัญหาในกรอบของประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน สามารถเผชิญวิกฤติของระบบสังคมโลกที่ซับซ้อนได้ด้วย

มองวิกฤติการเมืองโลก

มองในมิติของวิกฤติการเมืองโลก ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นผู้นำโลก ได้ใช้ยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่จะพยายามยึดครองโลกทั้งระบบ สร้างระบบผู้นำเดี่ยว เพื่อให้

มีพลังอำนาจทางการเมือง และความร่ำรวยเหนือกว่าประเทศอื่นๆ จึงเปิดเงื่อนไขให้ประเทศมหาอำนาจใช้กำลังอำนาจรุกรานปล้นชิงความมั่งคั่งจากประเทศอื่นๆ ทำให้ระบบการเมืองเคลื่อนตัวสู่การเสียดุล เห็นได้ชัดจากการเมืองยุคบุช และแบลร์ ทำให้เกิดกระแสต้านโลกาภิวัตน์ของอเมริกาขึ้นทั่วโลกทำให้ปัจจุบัน สหรัฐอเมริกา กำลังจะแพ้สงครามในย่านตะวันออกกลาง และในขณะเดียวกัน

กำลังจะแพ้สงครามเศรษฐกิจ เพราะไม่สามารถสกัดกั้นความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจของจีน, รัสเซีย และอินเดีย คู่แข่งในเชิงอำนาจได้ในปัจจุบันประธานาธิบดีคนใหม่ คือ นายบารัค โอบามา เป็นที่คาดหวังของสังคมโลกว่าโลกจะเคลื่อนสู่ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เมื่อวิกฤติทางการเมืองสามารถแก้ไขได้แล้ว ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤติต่างๆ ต่อไปได้

“butterfly effect” เป็นคำที่นิยมใช้เมื่อกล่าวถึงทฤษฎีความอลวน นอกจากนี้แล้วยังอาจมีส่วนมาจากกรุปแนวโคจรของตัวดึงดูดลอเรนซ์ (ดังรูปด้านบน) ที่มีรูปร่างคล้ายผีเสื้อ ซึ่งเขาได้ตีพิมพ์ในบทความวิชาการก่อนหน้านี้

มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งใช้เงินซื้อเสียง หรือกลโกงต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้การแก้ปัญหาโดยทั่วไป คงไม่พ้นการทำรัฐประหาร หมายถึง การใช้กำลังทหารเข้ามายึดอำนาจนำไปสู่การเปลี่ยนอำนาจการปกครองเป็นรัฐบาลเผด็จการทหาร ตัวอย่างในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม

สืบต่อมา ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อำนาจของนายกรัฐมนตรีสามารถสั่งประหารชีวิตได้โดยไม่ต้องผ่านการตัดสินในกระบวนการยุติธรรม สร้างความหวาดกลัว ให้กับประชาชนเป็นอันมาก มาถึงสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัว และพวกพ้องแสดงอำนาจเกินขอบเขต ไม่คำนึงถึงจิตใจของประชาชน ด้วยการบริหารประเทศแบบอัตตาธิปไตยที่ไม่มีธรรมาภิบาลของรัฐบาลเผด็จการทหาร จึงมีการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย จนนำไปสู่ความขัดแย้ง

ถึงขั้นเสียเลือดเนื้อ ดังเช่น เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖, เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙, เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ๒๕๓๕

เมื่อเหตุการณ์สงบลง ประชาธิปไตยเกิดขึ้น เริ่มมีการเลือกตั้ง กระบวนการคัดเลือกนักการเมืองยังคงเหมือนเดิม คือ การซื้อเสียง เมื่อมีตำแหน่งอำนาจก็จะทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวง การบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบทหารเข้ามาแทรกแซง *ลักษณะสภาพเช่นนี้นักวิชาการไทยเรียกว่า “วงจรวงุบาทว์”*

ในสมัยรัฐบาลนายกรัฐ

มนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีท่าทีว่ากำลังจะสร้างระบบผู้นำเดี่ยว ทำให้ระบบการเมืองเคลื่อนตัวสู่การเสียดุล จึงได้เกิดกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) มีสัญลักษณ์เสื้อสีเหลือง เคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กร จากสื่อมวลชน นักวิชาการ ศิลปิน รวมถึงองค์กรอิสระจากภูมิภาคทั่วประเทศโดยมีจุดประสงค์ในการขับไล่ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่ง กล่าวหาว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนกับธุรกิจส่วนตัว รวมไปถึงทฤษฎีสมคบคิดเรื่องแผนฟินแลนด์^{๖๑} ส่งผลให้

^{๖๑} The Nation, “Finland plot’ on dangerous ground”, ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙. http://www.nationmultimedia.com/2006/05/25/politics/_30004842.php ค้นข้อมูลเมื่อ ๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒.

คณะทหารเชื่อตามข้อกล่าวหาที่
จึงได้ตั้งคณะปฏิรูปการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข (คปค.) เข้ามาแทรกแซง
ทางการเมือง โดยการรัฐประหาร หลังจากเหตุการณ
สงบลง มีการจัดตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่
คือ นายสมัคร สุนทรเวช และต่อมา คือ นายสมชาย วงศ์ -
สวัสดิ์ แต่ทั้งสองถูกมองว่าเป็นตัวแทนของ
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในที่สุดจึงได้มีการเปลี่ยน
ขั้วทางการเมือง โดยผู้นำฝ่ายค้านในขณะ

นั้น คือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน แต่สถานการณ์ไม่ได้สงบ
ลง ยังมีกลุ่มคนที่เชื่อมั่นในตัว พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร
ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้เป็นไปตามข้อกล่าวหา
เรียกกลุ่มตนเองว่าแนวร่วมประชาธิปไตย
ต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) มีสัญลักษณ์เสื้อสีแดง โดย
อ้างเหตุผลว่ารัฐบาลนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร, นายสมัคร
สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์ - สวัสดิ์
เข้ามาบริหารประเทศโดย

ถูกต้องชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย
และกล่าวหาทางฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นเผด็จการ

ดังนั้น วิกฤติการเมืองในปัจจุบัน
ถึงแม้จะยังไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นก็ตาม
แต่ในความสงบนั้นแฝงไปด้วยความแตกแยก
ทางความคิดอย่างรุนแรง จนมีการแบ่งขั้วทางการเมือง
อย่างชัดเจน เปรียบเหมือนภูเขาไฟกำลังรอเวลา
ที่จะระเบิดในวันข้างหน้า^๔

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นไม่ว่าจะเป็นคณะรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร
ของทหาร หรือรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน
จะเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤติทางการเมือง
ที่ผ่านมาเกิดจากตัวผู้บริหารประเทศคือพยายามทุกทาง
ที่จะรวบอำนาจภายใต้การนำของระบบผู้นำเดี่ยว
ใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัว และพวกพ้อง
แสดงอำนาจเกินขอบเขต ไม่คำนึงถึงจิตใจของประชาชน

ลักษณะเช่นนี้บ่งถึงการไม่นำธรรมเป็นใหญ่ในการบริหาร

กลุ่มพันธมิตรฯ เคลื่อนขบวนเข้าปิดล้อมรัฐสภา เพื่อขัดขวางการประชุมสภาของรัฐบาล

^๔ ดูรายละเอียดใน วิกฤติการเมืองการเมืองในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๒, วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.
<http://th.wikipedia.org/wiki>. ค้นข้อมูลวันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒

แกนนำ นปช.ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้อดีตนายภททักษิณ ชินวัตร

ประเทศ หรือไม่มีธรรมาธิปไตย
นั่นเอง เมื่อระบบการเมืองเคลื่อน
ตัวสู่การเสียดุลดังกล่าว ก่อให้เกิด
กระแสต่อต้านระบบการเมือง
แบบเดิมๆ ขึ้นในประเทศไทย นำไป
สู่การเกิดขึ้นของพลังดุลยภาพใหม่
ทางการเมืองในสังคมไทย

ดุลยภาพใหม่นี้คือ จุดเริ่ม
ของการปฏิรูปการเมืองไทย หนึ่งใน
กระแสนั้น คือ การเคลื่อนไหวของ
กลุ่มพันธมิตรฯ

มองวิกฤติการเมืองไทย

กลุ่มพลังพันธมิตรเป็น
การก่อตัวของกลุ่มพลังที่มีความ

หลายหลาก ประกอบด้วยกลุ่มสื่อ
และนักวิชาการ พลังชนชั้นกลาง
และชนชั้นล่างในเมืองในกรุงเทพฯ
และทั้งในชนบท รวมไปถึงใน
ต่างประเทศ กลุ่มกรรมกร กลุ่ม
ชาวนา และกลุ่ม NGO ที่หลากหลาย
กลุ่มพระที่หัวก้าวหน้า และ
พลังรักชาติอื่นๆ รวมทั้งประสานกับ
พลังชนชั้นผู้นำเก่าที่เคยมีอำนาจ
และถูกลดทอนอำนาจลง

มีแนวคิดร่วมกันที่จะแก้
ปัญหาวิกฤติทางการเมือง โดยมอง
ไปที่การเมืองใหม่หรือประชาธิปไตย

มีแนวคิดเพื่อลดจำนวนนักการเมือง
เมืองหน้าเดิม คือ การ จัดให้มี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
๗๐% มาจากการคัดสรรจากภาค
และส่วนอื่น แทนการเลือกตั้ง โดย
ได้ให้สาเหตุว่าการดำเนินงานรัฐ -
สภาปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหา
การเมืองได้ โดยมีจุดประสงค์ที่จะ
พยายามให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มี
ส่วนร่วม และพยายามให้มีตัวแทน
สาขาอาชีพที่มาจากกรเลือกสรรค
ของกลุ่มอาชีพแต่ละอาชีพโดยตรง

จึงเสนอสูตร ๓๐/๗๐
ดังต่อไปนี้

๑. สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร (ส.ส.) จำนวน ๕๐๐ คน
ถ้วน

^๕ ไทยรัฐ, “แนวคิดการเมืองใหม่ เลือก ส.ส. ๓๐% - สรรหา ๗๐%” ๒๓ มิ.ย.๕๑. ดูรายละเอียดใน
<http://www.thairath.co.th/online.php?section=newsthairathonline&content=94556> ค้นเมื่อ ๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒.

๒. ส.ส.ตัวแทนจังหวัด
มาจากการเลือกตั้งของประชาชน
ทั้งจังหวัด จังหวัดละ ๒ คนเท่าๆกัน
รวมเป็น ๑๕๒ คน

๓. ส.ส.สาขาอาชีพ
ที่ประชาชนในแต่ละสาขาอาชีพ
เลือกมาโดยตรง จำนวน ๓๔๘ คน

๔. ยกเลิก ส.ส. แบบ
บัญชีรายชื่อและสัดส่วน ออกไป
ทั้งหมด เพราะส.ส.กลุ่มนี้เป็นที่มา
ของนักธุรกิจ นายทุนที่มาลงทุน
ทางการเมืองโดยตรง มิได้ผ่านการ
เลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง
ดูเหมือนว่า ส.ส.เหล่านี้ส่วนใหญ่
ได้ตำแหน่งเพราะจ่ายเงินให้พรรค
มากกว่าที่ประชาชนจะเลือกโดย
ตรง

๕. การเลือกตั้งตัวแทนของ
จังหวัดจะต้องทำสองรอบ คือ รอบ
แรกให้ประชาชนแต่ละอำเภอเลือก
ตัวแทนเข้าไปสมัครผู้แทนในระดับ
จังหวัด ด้วยคะแนนอย่างน้อย
๔๐% ของผู้มีสิทธิลงคะแนนใน
แต่ละอำเภอ เพื่อเปิดโอกาสให้

ผู้สมัคร ส.ส. ได้รู้จักประชาชนอย่าง
ทั่วถึง และลดการซื้อเสียงได้ เพราะ
หากใครจะซื้อเสียง ต้องซื้อเสียง
จากคนทั้งจังหวัด ถึงสองครั้ง เป็น
เรื่องน่าหนักใจสำหรับนักซื้อเสียง
ไม่น้อย

๖. การเลือกตั้ง ส.ส.
ในระดับจังหวัด ผู้รับเลือกตั้งได้
คะแนน ๗๐% ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
หากจังหวัดใด ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมี
คะแนนไม่ถึง ๗๐% ต้องเลือกตั้ง
จนกระทั่งได้คะแนน ๗๐% เป็นการ
ชັกฟอกจนได้คนที่ประชาชนพอใจ
ที่สุด จะได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนปวงชน
ที่แท้จริง

๗. การเลือกตั้ง ส.ส.
จากสาขาอาชีพ ต้องพยายาม
ออกแบบการเลือกตั้งให้สาขาอาชีพ
ต่างๆ ได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด
เท่าที่จะทำได้

วิธีการหนึ่งที่ทำได้ง่าย คือ
การจดทะเบียนจัดตั้งสมาคม หรือ
สภาของแต่ละสาขาอาชีพขึ้นมา
เช่น สภานายความ สมาคม

แพทย์ สมาคมแพทย์แผนโบราณ
สมาคมครู สหภาพแรงงาน สมาคม
ชาวนา สมาคมชาวนา สมาคม
นักศึกษา สมาคมผู้ค้าปลีก สมาคม
หาบเร่แผงลอย หอการค้า สมาคม
ชาวไร่ สมาชิกที่ลงทะเบียนไว้ใน
สมาคมนั้นจะเลือกผู้เสนอตัวสมัคร
เข้ามา

๘. จำนวน ส.ส. ของ
แต่ละอาชีพ แบ่งตามสัดส่วน
จำนวนประชากรของแต่ละสาขา
อาชีพ โดยคิดจำนวนผู้แทนราษฎร
จำนวน ๓๔๘ คน เป็น ๑๐๐% แล้ว
เฉลี่ยไปตามจำนวนประชากร โดย
พยายามกระจายให้กว้างขวางที่สุด

๙. คุณสมบัตินำคัญ
ของผู้ที่จะสมัครเป็น ส.ส. ของ
แต่ละสาขาอาชีพ ต้องประกอบ
อาชีพนั้นจริงๆ เช่น ทนายความ
ก็ต้องประกอบอาชีพอยู่จริงๆ
ชาวนาก็ต้องทำสวนจริงๆ ชาวนา
ก็ต้องทำนาจริงๆ ต้องตรวจสอบ
คุณสมบัติทั้งของผู้สมัครรับเลือก
ตั้งและผู้ลงคะแนนให้ถูกต้อง^๖

(อ่านต่อฉบับหน้า)

^๖ การเมืองใหม่, กลุ่มคนจุดตะเกียง + PAD N.E. ดูรายละเอียดใน http://onknow.blogspot.com/2008/09/blog-post_3544.html ค้นข้อมูลวันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒.

ศิลปะห้าปาโลกสู่สันติ

ศิลปะข้อที่ ๕ :

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณีสิกขาปะทัง
สะมาதியามิ

ข้าพเจ้า ขอสมათานสิกขาบท คือ ตั้งใจงดเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้ง
แห่งความประมาทในเพราะสุรา เมรัย และของเมา

หรือ

ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขาบท คือตั้งใจงดเว้นจากการดื่มสุรา เมรัย
และของมีเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

สนิท ไชยวงศ์ศต*
รวบรวมและเรียบเรียง

*พุทธศาสนบัณฑิตรุ่นที่ ๑๗
(พ.ศ. ๒๕๑๘), ประธานชมรม
อยู่ธ้อยทำลิบปีชีวีมีสุข

เหตุที่กล่าวถึงศิลปะข้อที่ ๕ ก่อน :

ศิลปะทั้ง ๕ ข้อ มีความสำคัญทุกข้อ ท่านกล่าวเรียงตั้งแต่ศิลปะข้อที่
๑ ถึงข้อที่ ๕ ตามลำดับ เหมือนที่เราจับศิลปะ ๕ จากพระสงฆ์

ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม ๒๕๕๓

ผมเห็นว่า ถ้าเราศึกษาศิลปะข้อที่ ๕ ได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์แล้ว เราน่าจะรักษาศิลปะข้ออื่นอีก ๔ ข้อ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้อย่างง่ายดายกว่า แต่ถ้าเราศึกษาศิลปะข้อที่ ๕ ไม่ได้แล้ว น่าจะเป็นเหตุหรือปัจจัยให้ละเมิดศิลปะอีก ๔ ข้อได้โดยง่ายดาย เพราะการตีมสุรา เมรัย และของมีนเมา เป็นสาเหตุแห่งความประมาท เมื่อเหล่าบุหรี่ปริมาณหรือยาบ้าออกฤทธิ์ ผู้เสพจะไม่สามารถครองสติได้ตามปกติ จิตใจของเขาจะกลายเป็นอีกคนหนึ่ง ซึ่งสามารถจะประกอบกรรมชั่วซ้ำได้ทุกอย่าง

ผมจึงขออนุญาตกล่าวถึงศิลปะข้อที่ ๕ ก่อนข้ออื่นด้วยประการฉะนี้

ปัจจัยที่ให้ละเมิดศิลปะ

๓ อย่าง :

ในศิลปะข้อที่ ๕ ได้ระบุให้งดเว้นจากการตีของ ๓ อย่าง คือ สุรา (เหล้า) เมรัย และของมีนเมาทุกชนิด ในที่นี้ผมจะกล่าวถึงของ ๓ อย่างที่เป็นเหตุให้ละเมิดศิลปะข้อที่ ๕ ได้แก่

๑. สุรา (เหล้า) และเมรัย
๒. บุหรี่
๓. ยาบ้า

๑. สุราหรือเหล้าคืออะไร :

สุรา ผมหมายถึงเมรัยด้วยได้แก่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ โดยจะมีชื่อเรียกต่างๆ กันไป ตามปริมาณแอลกอฮอล์ที่ผสมอยู่ เช่น บรันดี เบียร์ ไวน์ รัม เหล้าขาว

เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อเสพติดแล้วต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ

การตีมสุราจะมีผลต่อการทำงานของระบบอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย มีผลทำให้ความจำเสื่อม เป็นแผลในกระเพาะอาหาร สมองฝ่อ ตับแข็ง ความดันโลหิตสูง เส้นเลือดในสมองแตก สมรรถภาพทางเพศลดลง มีผลทำให้ทารกในครรภ์พิการหรือตายได้

สุราหรือเหล้ามีแอลกอฮอล์

เป็นสารประกอบที่สำคัญ แม้ว่าในเหล้าชนิดต่างๆ ยังมีสารอื่นๆ ที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ของเหล้าชนิดนั้นๆ โดยเฉพาะเหล้าที่นำมาหมักดองกับสมุนไพรแล้วปรุงแต่งสี เช่น **เหล้าดองยาของไทย เหล้าเซียงซุนของจีน เหล้าแคมปารี** ของอิตาลี สารปรุงแต่งเหล่านี้ เมื่อตีมในปริมาณมาก หรือติดต่อกันเป็น

เวลานาน ก็อาจส่งผลอย่างไร้ประโยชน์ต่อผู้ดื่มได้ แต่เมื่อตีมในระยะเฉียบพลัน อาการต่างๆ ของผู้ดื่ม นับได้ว่าเกิดจากฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น

แอลกอฮอล์เป็นของเหลวใส ระเหยได้ง่าย เป็นสารประกอบอินทรีย์ที่ประกอบไปด้วย **คาร์บอน ไฮโดรเจน และ ออกซิเจน** มีฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง ความรุนแรงของการออกฤทธิ์ขึ้นอยู่กับปริมาณของแอลกอฮอล์ที่มีอยู่ในกระแสโลหิต **แอลกอฮอล์ที่กินได้ คือ แอลกอฮอล์ชนิดเอทิล** ส่วนแอลกอฮอล์ชนิดอื่น เช่น เมทิลแอลกอฮอล์ หากนำมาผสมกับเหล้า กินเข้าไปแล้วทำให้ปวดหัว ตาพร่ามัว จนบอด และถึงกับเสียชีวิตได้

เมื่อคนเราตีมเหล้าเข้าไปผ่านกระเพาะอาหารไปสู่ลำไส้เล็ก แอลกอฮอล์ในเหล้าจะถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสโลหิต และกระจายไปทั่วร่างกาย ถ้ากินอาหารมาก่อน แอลกอฮอล์จะใช้เวลา ๑ - ๒ ชั่วโมง จึงจะดูดซึมไปถึงระดับสูงสุด ในเลือด แต่ถ้าตีมเหล้าในขณะท้องว่าง แอลกอฮอล์จะใช้เวลาถูกดูดซึมสู่ระดับสูงสุดใน

เลือดเพียง ๓๐ นาที – ๒ ชั่วโมง เท่านั้น แอลกอฮอล์ในร่างกายถูกกำจัดโดยตับเป็นส่วนใหญ่ (๙๕%) ที่เหลือถูกขับออกมาทางลมหายใจ ปัสสาวะหรืออุจจาระ นํ้านมและ นํ้าลาย

แอลกอฮอล์ทำให้หลอดเลือดขยายตัว เกิดการสูญเสียความร้อนจากร่างกาย ถ้ามีปริมาณมากจะทำลายเยื่อบุกระเพาะอาหาร ทำให้เกิดอาการอักเสบและเป็นแผลในกระเพาะอาหาร

แอลกอฮอล์ยังมีฤทธิ์ขับปัสสาวะ ผู้ที่ดื่มเหล้าจึงปัสสาวะบ่อย สูญเสียนํ้าและรู้สึกกระหายนํ้ามากในเวลาต่อมา

อีกประการหนึ่ง บรรยากาศในวงเหล้า ผนวกกับพลังงานที่ได้จากเหล้ามักทำให้ผู้ดื่มไม่รู้สึกระหิวรับประทานอาหาร ดังนั้นผู้ที่ดื่มเหล้าเป็นอาจิจนจึงอาจขาดสารอาหารได้

ข้อสำคัญที่สุดแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความเสียหายที่เนื้อตับ พวกคอกสุราบาน (ผู้นิยมดื่มเหล้า) จึงมีโอกาศเป็นตับอักเสบมากกว่าคนไม่ดื่มเหล้า และอาจพัฒนาไปถึงขั้นตับวายได้

มีความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับ

ฤทธิ์ของเหล้าและแอลกอฮอล์ ถูกบ้างผิดบ้าง พวกคอกสุราบานก็มักอ้างฤทธิ์ที่เป็นคุณของเหล้าหรือแอลกอฮอล์มาบดบังฤทธิ์ที่ก่อให้เกิดโทษซึ่งมีมากกว่าหลายเท่านัก เช่น แอลกอฮอล์มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรคได้จริง แต่ไม่สามารถทำลายเชื้อหรือตัวอ่อนของพยาธิที่ปะปนมากับกับแก้มติบๆ สุกๆ ได้ และยังไม่สามารถฆ่าพยาธิตัวแก่ในลำไส้ได้

อีกตัวอย่างหนึ่ง แอลกอฮอล์มีฤทธิ์ขยายหลอดเลือดได้ ผู้นิยมดื่มเหล้าจึงมักอ้างว่าดื่มเหล้าเพื่อให้อุณหภูมิดี ถ้าดื่มเหล้าในปริมาณน้อยถึงน้อยมากก็คงเป็นจริง แต่ถ้าดื่มเหล้ามาก แอลกอฮอล์จะกดระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้พูดจาไม่ชัด ทรงตัวลำบาก สายตาพร่ามัว ขาดสติ ตับแข็ง และอาจเกิดอันตรายนานัปการต่อผู้ดื่มเหล้าและคนรอบข้าง

สุราเป็นพิษต่อสุขภาพ :

เมื่อคนเราดื่มสุรา เอทิลแอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมและกระจายไปยังทุกส่วนของร่างกายมีผลทำให้เกิดพิษต่อระบบที่สำคัญๆ โดยสรุป คือ

๑. ระบบสมอง

๑.๑ พิษแบบเฉียบ

พลัน ได้แก่ Alcoholic intoxication แบ่งออกเป็นพิษในระดับมากน้อยแตกต่างกันไป ถ้าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเท่ากับ

๓๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะทำให้เกิดอาการสนุกสนานร่าเริง

๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะทำให้เสียการควบคุมความเคลื่อนไหว ทำให้การตัดสินใจช้าลง

๑๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะทำให้ประสิทธิภาพการมองเห็นและการได้ยินลดลง แสดงอาการเมา เดินไม่ตรงทาง คาคณะณะะะทางผิดพลาด เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

๒๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะเกิดอาการสับสนง่วงซึม

๔๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะเกิดอาการสลบและอาจถึงตายได้

๑.๒ พิษต่อสมอง

เรื้อรัง (โรคสมองพิการ) ทำให้เซลล์สมองเสื่อม

๒. ระบบทางเดินอาหาร

๒.๑ พิษต่อกระเพาะอาหาร

๒.๑.๑ พิษต่อลำไส้เล็ก

๒.๑.๒ พิษต่อตับ

๓. ระบบหัวใจและหลอดเลือด

๔. ระบบเผาผลาญและต่อมไร้ท่อ

๕. ระบบต่อต้านเชื้อโรค

๖. พิษต่อทารกในครรภ์

ดังนั้น การดื่มสุราจึงเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาต่อตัวผู้ดื่มเองและครอบครัว ทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางอาชญากรรม ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม^{๓๐}

เราทราบว่าสุราคืออะไรและมีโทษอย่างไรโดยสังเขปแล้ว ผมขอเสนอรายละเอียดของสุราความเป็นมา โทษของการดื่มสุรา และผลของการงดเว้นจากการดื่มสุราตามลำดับดังต่อไปนี้

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐฐาน^{๓๑} :

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐฐาน แปลกันมาว่า “เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ในเพราะ

น้ำเมา กล่าวคือสุราและเมรัย” คือแปลคำ “มัชชะ” ว่า “น้ำเมา” แปลดังนี้เท่ากับยกเอาคำ “สุราเมระยะ” เป็นคำขยายความของ “มัชชะ” หมายถึง มัชชะ (คือของเมา) มี ๒ ประเภทคือ สุรา ๑ และ เมรัย ๑ และมีอธิบายขยายความซึ่งแปลได้ว่า “เจตนาคือความตั้งใจดื่มน้ำเมากล่าวคือสุราและเมรัย ดำเนินไปทางกายทวารด้วยความประสงค์ในการดื่ม เรียกว่า **สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐฐาน**”^{๓๒}

สุราและวารุณี :

สุรา มีตำนานเชิงนิยายเล่าไว้ในชาดกว่า **วนจรกะ** คือพรานป่าผู้มีชื่อว่า **สุระ** เป็นผู้พบเห็นก่อน ณ ต้นไม้ในป่า น้ำเมาชนิดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า **สุรา** ตามชื่อผู้พบภายหลังเมื่อพรานป่าชื่อสุระได้พบและดื่มน้ำเมานี้แล้ว ได้ไปชวนดาบสชื่อ **วารุณ** ร่วมดื่มด้วย ต่อมาได้ปรุงและทำน้ำเมาชนิดนี้ขึ้น เพราะฉะนั้น **ปานะชาติ** คือน้ำเมาชนิดนี้ จึง

นำชื่อพรานป่าและดาบสผู้้นั้นมาเรียกเป็นชื่อว่า สุรา และ วารุณี ตราบจนทุกวันนี้

มีคำบาลีเรียกสุราว่า **วารุณี** อยู่หลายแห่ง เช่น

เมรัย วารุณี ชนตุ น ปิว จิตตโมหน

คนเราไม่ควรดื่มเมรัยและวารุณีที่ทำให้จิตใจให้ลุ่มหลง

วารุณี ในคานานี้ หมายถึง น้ำเมาประเภทสุรา คือหมายถึงน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ที่เรียกเป็นคำสามัญว่า **เหล้า** ซึ่งเป็นคนละชนิดกับเมรัย แม้ภายหลังจะได้ปรับปรุงวิธีทำวิธีปรุงให้ก้าวหน้าเพียงไร แต่ชื่อที่เรียกเครื่องดื่มชนิดนี้ ก็คงเรียกว่า **สุรา** และ **วารุณี** ตลอดมา

เมรัย :

เมรัย มีที่มาของรูปศัพท์ พลิกแพลงน่าสังเกตรียนรู้พอสมควร คือ ท่านอธิบายว่า “**มทิชเนติ-ติ เมรัย**” แปลว่า “ปานะ (เครื่องดื่ม) ที่ทำให้เกิดความเมา

^{๓๐} วีกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

^{๓๑} ธนิต อยู่โพธิ์ เรียบเรียง, **อานิสงส์ศิลป์ ๕ บัญญัติสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๔๗ - ๔๘.

^{๓๒} กุมารชาดก, ชาตกฏฐกถา, สุตตมภาค, หน้า ๑๙๑ - ๒๐๕.

เรียกว่า เมรัย” และอธิบายว่า “มท” ที่แปลว่า “ความเมา” นั้นเอง ประกอบด้วย **ณย** ปัจจัย **ลบ** **ณ** เหลือ แต่ **ย** คือ **มทย** แล้วแปลง **อ** ที่ **ม** เป็น **เอ** กับ แปลง **ท** เป็น **ร** ได้ รูปสำเร็จเป็น **เมรย** สะกดออกเสียง คำไทยๆ ว่า **เมรัย** ซึ่งคำแปลตาม ศัพท์ดังกล่าวแล้วและหมายถึง น้ำเมาที่หมักหรือแช่ซึ่งยังมีได้กลิ่น ที่เรียกกันว่า **อุ** หรือ **กะแซ่** เช่น น้ำตาลเมาน้ำขาว หรือสาโท เบียร์ และเหล้าอุ่งน ก็รวมอยู่ในจำพวก เมรัย

เมื่อแปลคำ “สุราเมระยะ มัชชะปะมาทฎฐาน” ว่า “เหตุเป็นที่ ตั้งแห่งความประมาทในเพราะน้ำ เมา กล่าวคือสุราและเมรัย” คำว่า “สุราและเมรัย” ก็เป็นเพียง คำขยายความของ “มัชชะ” ความหมายของศีลข้อนี้จึงแคบไปไม่รวม ความไปถึงน้ำเมาหรือของเมาอย่าง อื่น เช่น ฝิ่น กัญชา ผงขาว ไอะระเหย (เฮโรอีน) มอร์ฟีน ทินเนอร์ ที่ ร้ายแรงยิ่งกว่า ซึ่งในสมัยโบราณ อาจยังไม่มีของเมาอย่างอื่น

นอกจากสุราและเมรัย แต่ต่อมา เมื่อมีของเมาอื่นเกิดขึ้น ท่าน พระอรรถกถาจารย์จึงอธิบายคำ “มัชชะ” ขยายความไว้ว่า “สุราและ เมรัยทั้ง ๒ อย่างนั้นนั่นแหละชื่อว่ มัชชะเพราะอธิบายว่าเป็นที่ตั้งแห่ง ความเมา แต่หรือว่า **แม่ของ อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นที่ตั้งแห่ง ความเมา**มีอยู่ ซึ่งคนดื่มแล้ว เมามาย **ของอย่างนี้** ก็เรียกว่า **มัชชะ** ด้วย”^{๓๓} และอีกแห่งหนึ่ง ท่านก็อธิบายไว้คล้ายคลึงกันว่า “สุราและเมรัยทั้งสองอย่างนั้น นั้นแหละคือ มัชชะ แต่หรือว่า **แม่ของ อย่างอื่นใดนอกจากสุราและเมรัย เป็นที่ตั้งแห่งความเมา**ก็เป็น มัชชะ”^{๓๔}

เพราะฉะนั้น สุรา เมรัย ฝิ่น กัญชา ผงขาว หรือของที่เรียกรวม กันว่า **ยาเสพติด** หรือ **ยาเสพติด ให้โทษ** ซึ่งในระยะหลังมานี้มีการ ลักลอบผลิตขึ้นมากมายนับได้ร้อย อย่างร้อยชนิด ล้วนเป็นของทำให้ ผู้เสพมันเมาก็ถือว่าเป็น “มัชชะ” และ นับเข้าในข้อห้ามของศีลข้อนี้ด้วย

ถ้าจะแปล “สุราเมระยะ มัชชะปะมาทฎฐาน” ว่า “เหตุเป็นที่ ตั้งแห่งความประมาทในเพราะสุรา เมรัย และของเมา” ก็คงกินความได้ กว้างรวมถึงของมีนเมาอื่นด้วย และ ไม่น่าผิดพระพุทธรประสงค์

ส่วนคำว่า “ดื่ม” ในที่นี้ ถือเป็น กิริยารวม หมายถึง **ดื่ม กิน ดูด สูด ดม จืด**

ในภาษาบาลี ท่านใช้คำว่า “**อาเสวิต ภาวิต พหุลีกต**” แปล ว่า “เสพทำให้เกิดทำมาก” ซึ่งอาจ ใช้คำรวมตามที่ทางราชการใช้อยู่ แล้วว่า **เสพ** เช่น ยาเสพติดให้โทษ

องค์แห่งเหตุเป็นที่ตั้งแห่ง ความประมาท ในเพราะสุราเมรัยและ ของเมา :

ท่านวางกฎเกณฑ์ในเรื่อง เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ใน เพราะสุราเมรัยและของเมาไว้ว่า ต้องประกอบด้วยสัมภาระหรือองค์ ๔ คือ^{๓๕}

^{๓๓} ปรมตถกโชติกา ขุพุทธปาฐวณฺณนา, หน้า ๒๑.
^{๓๔} ปรมตถกโชติกา ขุพุทธปาฐวณฺณนา, หน้า ๒๗.
^{๓๕} ปรมตถกโชติกา ขุพุทธปาฐวณฺณนา, หน้า ๒๗.

๑. **สุราทินญจ อดญัตร์ โหติ มทนีย** : ของมีนเมาอย่างใดอย่างหนึ่งมีสุราเป็นต้น

๒. **ปาตุกมมยตาจิตตญจ ปัจจุปฏิฐิต โหติ** : มีความตั้งใจปรารถนาจะดื่ม

๓. **ตชชญจ วายามิ อาปชชติ** : มีความพยายามอันเกิดจากความตั้งใจนั้น

๔. **ปีเต จ ปริสติ** : และเมื่อดื่มแล้วล่องไหลเข้าไป

ส่วนอีกคัมภีร์หนึ่งท่านจัดองค์ ๔ ไว้ดังนี้^{๓๖}

๑. **มชชภาโว** : เป็นของเมา

๒. **ปาตุกมมยตาจิตต** : มีความตั้งใจปรารถนาจะดื่ม

๓. **ตชชโย วายาโม** : มีความพยายามเกิดจากความตั้งใจ

๔. **อชฺโณหรณ** : ดื่มกลืนเข้าไป

โทษของการดื่มสุรา :

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงโทษของสุราเมระยะมัชชะปะมาทัญญาน ๖ ประการ ที่ผู้เสพจะได้ประสบในชาติและภพปัจจุบันให้แก่สังคาลมาณพว่า

ดูก่อนคหบดีบุตร โทษทั้งหลายในการประกอบเรื่องๆ ซึ่งเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะสุราเมรัยและของเมามี ๖ ประการ เหล่านี้เป็นโทษเห็นประจักษ์ด้วยตนเองในปัจจุบันคือ

๑. ฉิบหายทรัพย์
๒. ก่อการทะเลาะวิวาท
๓. เป็นที่เกิดโรคทั้งหลาย
๔. ทำให้เสียชื่อเสียง
๕. เปิดเผยสิ่งที่ควรระอาย

และเรื่องที่ควรปกปิด (และ) ทำให้ปัญญาอ่อน เป็นประการที่ ๖ ฉะนั้นแล^{๓๗}

ผู้เสพของเมาเป็นผู้ไม่รู้สรรพไม่รู้ธรรม อาจทำร้ายมารดาบิดาก็ได้

ทำอันตรายแก่พระพุทธรเจ้า แก่พระปัจเจกพุทธรเจ้า และแก่พุทธรสาวกก็ได้ ผู้เสพในชาติปัจจุบันนี้ ก็ถูกนิมิตว่าร้ายตายแล้วไปเกิดในทุคติสัมปรายภพ และจะเป็นบ้าเสียสติในชาติต่อไป^{๓๘}

ธรรมดาคนดื่มสุราเมรัยและเสพของเมานั้น เมื่อเสพแล้วมักติดและชอบเสพบ่อยๆ ไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักอึด อยากรดื่มอยากเสพเรื่อยไป ท่านเปรียบความว่า สิ่ง ๓ อย่างที่ผู้เสพมักเสพไม่รู้จักอึด คือ นอนหลับ ๑ สุราและเมรัย ๑ และเมถุนธรรม ๑^{๓๙}

ตัวอย่างโทษของสุรา :

ผมได้เล่าเรื่อง “สุรา” และ “วารุณี” ไว้โดยย่อในหน้า ๓๔ ของ “พุทธจักร” ฉบับเดือนนี้แล้ว

เพื่อให้เห็นโทษของการดื่มสุราชัดเจนยิ่งขึ้นจึงขอเล่าต่อโดยสรุป ดังนี้^{๔๐}

^{๓๖} ปรมตถปิณี อิติวุตตกถกคณณนา, หน้า ๓๐๔.

^{๓๗} ที.ปา. ๑๑/๑๙๖

^{๓๘} มงคลตถปิณี, ทุติยภาค, หน้า ๑๕๗.

^{๓๙} อ. ติก. ๒๐/๓๓๕.

^{๔๐} ธนิต อยุธยา เรียบเรียง, **อานิสงส์ศีล ๕ บัญญัติสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕๗ - ๑๖๗.

เมื่อนายพวานป่าชื่อสุระและดาบสทุศีลชื่อวรุณตีมน้ำปานะ (สุรา) กันจนเมามายเป็นที่พอใจแล้ว ก็คิดอุบายได้อย่างหนึ่ง จึงช่วยกันถ่ายปานะจากแ่งนั้นใส่เต็มกระบอกลงไม้ไผ่จำนวนมาก ช่วยกันหอบเข้าไปยังเมืองชายแดน แล้วให้นำความแจ้งแก่เจ้าเมือง(ปัจจุฉนคต)นั้นว่า บัดนี้มีคนทำน้ำปานะได้เข้ามาในเมืองแล้ว

เจ้าเมืองนั้นจึงให้นำตัวเข้าพบ บุคคลทั้งสองจึงนำปานะเข้าไปให้ดื่ม ๒ - ๓ ครั้ง ก็เมามายแต่น้ำปานะนั้นมีอยู่พอดื่มได้เพียงวันสองวันเท่านั้น

ครั้นเจ้าเมืองถามหาอีกว่า *“ยังมีอีกไหม”*

เขาก็บอกว่า *“ยังมีอีกขอรับ”*

ถามว่า *“มีอยู่ที่ไหน”*

แจ้งว่า *“ในป่าหิมพานต์”*

จึงสั่งว่า *“ถ้ากระนั้นจงไปเอามา”*

คนทั้งสองนั้นก็เดินทางไปนำเอาน้ำปานะในป่าหิมพานต์มาให้ราวสองครั้ง แล้วเห็นว่าคงจักไม่สามารถนำมาให้ได้ตลอดกาล จึงกำหนดจดจำเครื่องปรุงทุกอย่างไว้ แล้วถากเอาเปลือกต้นไม้ขึ้นเป็นต้นมาด้วย นำมาใส่เครื่องปรุงครบถ้วน

ทำสุราขึ้นในเมือง

ประชาชนก็พากันดื่มสุรา แล้วก็เมามายประมาทตกทุกซ่ได้ยากอยู่ทั่วไป เมื่อนั้นก็เป็นเมืองไร้ผู้คน

เพราะฉะนั้น ผู้ทำน้ำปานะทั้งสองคนนั้น จึงพากันหนีไปยังพระนครพาราณสี แล้วกราบทูลเข้าไปว่า มีคนทำน้ำปานะเข้ามาในพระนครแล้ว พระราชาจึงโปรดให้เข้าเฝ้า แล้วพระราชทานเสบียงอาหาร คนทั้งสองนั้นก็ทำสุราขึ้นในพระนคร และพระนครนั้นก็พินาศไปเหมือนกับเมืองที่กล่าวแล้ว คนทั้งสองจึง พากันหนีจากพระนครพาราณสีไปเมืองสาเกต แล้วหนีจากเมืองสาเกตไปยังพระนครสาวัตถี ทุกข์ทุเลน่าดูละครับ เข้าใจว่าการสื่อสารระหว่างเมืองสมัยนั้นคงล่าช้ามาก จึงทำให้ประชาชนในเมืองต่างๆ ไม่ทราบเหตุร้ายดังกล่าว กว่าจจะรู้ความจริงก็พากันพินาศเพราะเหล่าไปหลายเมือง

ในครั้งนั้น พระราชาในพระนครสาวัตถีมีพระนามว่า **สรรมิตร** ได้โปรดส่งเคราะห์แก่บุคคลทั้งสองนั้น แล้วตรัสถามว่า *“ท่านทั้งสองต้องการอะไรบ้าง?”*

คนทั้งสองจึงกราบทูลขอมูลค่าเครื่องปรุงกับแบ่งสาตีและตุ้ม ๕๐๐ ใบ ก็โปรดพระราชทานให้ทุกอย่าง ทั้งสองคนจึงจัดทำและบรรจุสุราลงในตุ้ม ๕๐๐ ใบ แต่ด้วยกลัวว่าพวกหนูจะมาทำลาย จึงจัดการป้องกันรักษาหาแนวมาผูกไว้ ณ ที่ใกล้ๆ ตุ้มสุราใบละตัวๆ เมื่อสุราในตุ้มถูกความร้อนก็พุ่งกระชูดขึ้นไหลล้นลงตามข้างตุ้ม บรรดาแมวเหล่านั้นก็ดื่มกินสุราแล้วเมามาย นอนหลับสลบไสล พวกหนูทั้งหลายเห็นเช่นนั้นก็พากันมากัดใบหู กัดจมูก กัดหนวด และกัดหางของแมวเหล่านั้น

พวกมหาดเล็ก (อายุตตะกะบุรุษ) คิดว่าแมวทั้งหลายดื่มสุราเข้าแล้วตายไป จึงกราบทูลพระราชาทรงทราบ พระราชาทรงดำริว่า เจ้าพวกนี้เห็นจักเป็นคนทำยาพิษ จึงตรัสสั่งให้ตัดศีรษะคนทั้งสองนั้น

เมื่อจะถูกตัดศีรษะ คนทั้งสองนั้นก็ดื่มสุราแล้วรำพึงรำพันว่า **“อรร้อยพะยะคะ อรร้อยพะยะคะ”** จนตาย

ฝ่ายแมวทั้งหลาย ครั้นฤทธิ์สุราคลายแล้วก็ลุกขึ้นวิ่งเล่นกันสนุกสนาน พวกมหาดเล็กเห็นดังนั้น จึงกราบทูลให้พระราชาทรง

ทราบ พระราชาจึงทรงดำริว่า ถ้าเป็นยาพิษแมวทั้งหลายคงตายเห็นจะเป็นของอร่อย เราจักดื่มสุรานั้นแล้วโปรดให้ประดับตกแต่งพระนคร โปรดให้สร้างมณฑปขึ้นในพระลานหลวงแล้วก็ประดับตกแต่งมณฑป และตั้งราชบัลลังก์ยกเศวตฉัตรเสด็จขึ้นประทับนั่งเหนือราชบัลลังก์ แวดล้อมด้วยหมู่อำมาตย์ ทรงเริ่มการจะเสวยสุรา

ขณะนั้น ท้าวสักกะเทวราช (พระอินทร์) ทรงตรวจดูสัตว์โลกว่ามีใครบ้างที่ไม่ประมาทในการอุปฐากเลี้ยงดูมารดาบิดา เป็นต้นแล้วประกอบกุศลสุจริต ๓ ประการ ให้บริบูรณ์ ก็ทอดพระเนตรเห็น พระราชาสรรพมิตรกำลังประทับนั่งเตรียมการจะเสวยสุรา จึงทรงดำริว่า **ถ้าพระราชาของคณิเสวยสุราแล้วไซ้ สากลชมพูทวีปจะวอดวายฉิบหาย เราจักทำอุบายมิให้พระราชานั้นเสวยสุรา** จึงทรงนำเอาหม้อเต็มด้วยสุราใบหนึ่งไปวางไว้บนฝาพระหัตถ์ ทรงเพศเป็นพร้าหมณ์ เสด็จมาประทับยืนอยู่บนอากาศตรงเฉพะพระพักตร์ พระราชาแล้วมีเทวดารัสว่า **“เชิญซื้อหม้อใบนี้เถิด เชิญซื้อหม้อใบนี้เถิด”**

พระราชาสรรพมิตรทอดพระเนตรเห็นพร้าหมณ์สักกะนั้น จึงตรัสถามว่า **“ท่านเป็นใคร? มาจากไหน? เหตุไรจึงมาร้องบอกให้ซื้อหม้อ? หม้อนั้นเป็นหม้ออะไร?”**

ครั้นแล้ว ท้าวสักกะเทวราชจึงตรัสว่า **“ถ้ากระนั้น ขอเชิญพระองค์ทรงสดับ”** เมื่อจะทรงแสดงโทษของสุรา ได้ตรัสคาถาแปลความเป็นภาษาไทยว่า

(๑) หม้อนี้ไม่ใช่หม้อเนยใส ทั้งมีไซ้หม้อน้ำมั่งงา มีไซ้หม้อน้ำอ้อย มีไซ้หม้อน้ำผึ้ง โทษชั่วร้ายของหม้อนี้มีอยู่มากมายหลายประการ พระองค์จงฟัง โทษเป็นอันมากที่มีอยู่ในหม้อนี้

(๒) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วพลัดกลิ้ง ตกเหว ตกปล่อง ตกน้ำ ตกบ่อน้ำคร่ำ ตกบ่อของสกปรก อีกทั้งกินของที่มีควรบริโภคได้หลายอย่าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นใบนี้ไว้เถิด

(๓) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วมีจิตใจไม่เป็นอิสระแก่ตัว กินกากสุรา เทร็ดเตร่ไปเหมือนวัวเที่ยวหาหญ้าเป็นอาหาร ร่วมขับร้องและเดินรำกับเขาอย่างอนาถา ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วย

เครื่องดื่มชนิดนั้นใบนี้ไว้เถิด

(๔) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วเปลือยกายเหมือนอเจลก เทียวไปตามตรอก ซอก ซอย ในหมู่บ้าน นอนตื่นสาย จิตใจไหลหลง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นใบนี้ไว้เถิด

(๕) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วลุกเดินโซเซ โคลงหัว และสายแขนแต่นำ เหมือนตัวหุ่น ทำด้วยไม้ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นใบนี้ไว้เถิด

(๖) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วถูกไฟเผาหรือถูกฝูงสุนัขจิ้งจอกกัดกินเนื้อ ก็ยังนอนให้ถูกเผาให้ถูกกัดกินเนื้อจนตาย และถูกจองจำบ้าง ถูกฆ่าบ้าง ประสบความสูญเสียโภคทรัพย์บ้าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นใบนี้ไว้เถิด (ปัจจุบันโอกาสที่หมาจิ้งจอกจะมากัดกินเนื้อคนคงน้อยมาก เพราะหมาจิ้งจอกใกล้สูญพันธุ์แล้ว)

(๗) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วพูดคำที่ไม่ควรพูด นั่งอยู่ในที่ชุ่มฉ่ำ ก็เปลื้องผ้าของตนออกได้ มีร่างกายสกปรก ส่ารอกอาหาร ถึงความพินาศฉิบหาย ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่ม

นั้นไปนี้ไว้เกิด

(๘) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนตีมาแล้วมีตาชุนมัว พุดจาอวดอ้าง สำคัญตนเองว่า แผ่นดินทั้งหมดเป็นของตน แม้พระราชาจักรพรรดิผู้มีอาณาเขตจรด ๔ มหาสมุทร ก็ไม่เท่าเทียมตน ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๙) เครื่องตีที่ทำให้หยิ่งผยอง ก่อการวิวาท กล่าวคำส่อเสียด ทำให้ผิวพรรณหม่นหมอง ชอบเปลือยกายทำให้เป็นคนขลาดเป็นที่ไปมาและที่ช่องสุ่มของพวกนักเลงเก่า ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๐) ตระกูลทั้งหลายที่มั่งคั่งบริบูรณ์ด้วยสิ่งของผ่องแผ้ว วัตถุถาวร มีทรัพย์มากมายหลายหลากในโลก ก็ทำให้ขาดสูญหายากไปและไร้ทรัพย์(เพราะเครื่องตีมีชนิดใด) ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๑) ข้าวเปลือก ทรัพย์สินเงิน ทอง ไร่ นา โค กระบือ ของตระกูลทั้งหลายที่มีทรัพย์ ต้องพินาศขาดสูญไป เพราะเครื่องตีมีชนิดใด ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็ม

ด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๒) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนมีสันดานชั่วช้าตีมาแล้วดาบิดาและมารดา อีกทั้งพ่อผัวจับมือถือแขนลูกสะไภ้ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๓) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่นารีผู้มีสันดานชั่วช้า ตีมาแล้วดาพ่อผัวและสามี กอดรัดทำสบบ้าง กอดกับคนรับใช้บ้าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๔) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนตีมาแล้ว ฆ่าสมณะหรือพราหมณ์ผู้ตั้งอยู่ในธรรม ทั้งต้องไปอธิบายภูมิ เพราะการกระทำนั้นเป็นเหตุ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๕) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนตีแล้วประพฤติทุจริตด้วยกายและด้วยวาจา หรือด้วยใจ ครั้นประพฤติทุจริตแล้วก็ไปรอก ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๖) เครื่องตีมีชนิดใดแล แม้จะเสียเงินเป็นอันมากแล้ว วิงวอนขอร้อง(ให้เขาพูด) ก็ไม่เคยได้รับปากมาก่อน แต่เมื่อผู้นั้น

ตีมีเครื่องตีมีชนิดนั้นแล้ว จะกล่าวคำเหล่านี้แหละพูดปิดได้(ตามข้อร้อง) ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๗) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนมีหน้าที่ส่งข่าวสารกำลังส่งข่าวสารอยู่ตีแล้ว เมื่อมีกิจที่ต้องทำรีบด่วนเกิดขึ้น แม้จะบอกกล่าวเขาก็ฟังความไม่รู้เรื่อง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๘) คนมีจิตใจประกอบด้วยหิริ เมามายด้วยเครื่องตีมีอันเมา ทำความไม่มีหิริให้ปรากฏ อีกทั้งนักปราชญ์ผู้สงบเรียบร้อย(เมามายแล้ว) ก็พุดมาก ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๑๙) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนตีแล้ว อยู่ร่วมกับพวกเห็นชาติและไม่กินอาหารก็ได้ นอนเป็นทุกข์อยู่ ณ พื้นดิน ถึงความเป็นผู้มีผิวพรรณชั่วช้าและถูกตำหนิติเตียนด้วย ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องตีมีชนิดนั้นไปนี้ไว้เกิด

(๒๐) เครื่องตีมีชนิดใดแล ที่คนตีแล้วนอนคอตกเหมือนโคที่คนโกงผูกคอตกมา เพราะเป็นเหมือนแรงฤทธิ์ของสุราที่คนเรา

อดทนได้ไม่ถนัด ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องต้มชนิดนั้นไปนี้ไว้เถิด

(๒๑) เครื่องต้มชนิดใดแลที่มนุษย์ทั้งหลายพากันหลีกเลี่ยงเหมือนหลบหนิงูที่มีพิษร้าย แล้วนรชนคนใดเล่าในโลกนี้ที่กล้าพอจะต้ม เครื่องต้มชนิดนั้น ซึ่งเสมอด้วยยาพิษ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องต้มชนิดนั้นไปนี้ไว้เถิด

(๒๒) เครื่องต้มชนิดใดแลที่พวกโอรสผู้ภราดาชาวอันธกะ ๑๐ องค์ ต้มกันแล้ว พากันไปปรับการบำเรออยู่ ณ ริมฝั่งมหาสมุทร แล้วประหัตประหารกันด้วยกระบองและสาก ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องต้มชนิดนั้นไปนี้ไว้เถิด

(๒๓) เครื่องต้มชนิดใดแลที่ชาวอสูรผู้เป็นเทวดามาก่อน ต้มแล้วเมามาย จูติจากไตรทิพ (ดาวดึงส์) ที่มีอายุยืน ลงมาเป็นอสูรผู้มีมายา ข้าแต่มหาราชา เมื่อพระองค์ทรงทราบว่าน้ำเมานั้นไม่มีประโยชน์ จะพึงเสวยน้ำเมานั้นอย่างไรกัน?

(๒๔) น้ำส้มหรือน้ำผึ้งมิได้อยู่ในหม้อใบนี้หรือ คุณก่อนราชาทรงทราบอย่างนี้แล้ว เชิญซื้อไว้เถิด เพราะเหตุอย่างนี้หม้อมฉันจึง

นำหม้อใบนี้มาถวายพระองค์ข้าแต่พระราชาสรรพมิตร หม้อมฉันทูลดแต่พระองค์ตามความเป็นจริง

ครั้งพระราชาทรงทราบโทษของสุราแล้ว ทรงพอพระราชหฤทัยเมื่อตรัสชมเชยพราหมณ์สักกะ จึงตรัสเป็นคาถาความว่า

ท่านมิใช่บิดา อีกทั้งมิใช่ มารดาของข้าพเจ้า

ท่านเป็นคนเช่นใด เช่นนี้ จึงมีใจเกื้อกูลอนุเคราะห์

และปรารถนาประโยชน์ อย่างยิ่งแก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้านั้นจักทำตามคำ ของท่านในวันนี้

ข้าพเจ้าขอยกบ้านส่วยมี รายได้ปีละแสนให้แก่ท่าน

ขอให้ทาสี ๑๐๐ และโค ๗๐๐ แก่ท่าน และให้รถเทียมม้า อาชาไนยที่ประดับงดงามด้วย ทองเหล่านี้ทั้ง ๑๐ คัน ขอท่าน จงเป็นอาจารย์ ผู้ปรารถนา ประโยชน์ของข้าพเจ้าด้วยเถิด

ท้าวสักกะทรงสดับแล้ว จึงแสดงพระองค์ประกาศให้พระราชาทรงทราบว่าพระองค์เป็นเทวดา ขณะประทับยืนอยู่บนอากาศได้ตรัสพระคาถาความว่า

ราชา ทาสี ๑๐๐ จงเป็น ของพระองค์ตามเดิมเถิด

บ้านส่วยและโคทั้ง ๗๐๐ ก็จงเป็นของพระองค์ตามเดิม เช่นกัน

รถที่เทียมด้วยม้าอาชาไนย ก็จงเป็นของพระองค์ เหมือนเดิม

ข้าพเจ้าเป็นท้าวสักกะผู้ เป็นใหญ่แห่งไตรทศ (ในดาวดึงส์)

ขอเชิญพระองค์ทรงเสวย มังสะ โอทนะ และโปรดเสวย เนยใส และเครื่องต้มเถิด อีกทั้ง พระองค์จงเสวยขนมมีรสอร่อย เถิด ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ใน หมู่ชน

ด้วยเหตุนี้ ขอพระองค์ ทรงยินดี ในสุจริตธรรม ๓ ประการ เป็นผู้ที่ไม่มิใคร่กล่าว ดำเนินดีเตียนได้ เสด็จเข้าสู่ สถานสวรรค์เถิด

ท้าวสักกะตรัสประทาน โอวาทแก่พระราชาด้วยประการ ฉะนั้นแล้ว ก็เสด็จกลับสู่ทิพยสถาน ของพระองค์

ฝ่ายพระราชาสรรพมิตรก็หา ได้เสวยสุราตามที่เตรียมการไว้ไม่ แต่โปรดให้ทูลทำลายภพชณะบรรจุ

สุราทั้งหลาย และทรงสมาทานศีล
ทรงบริจาคตาน เป็นผู้ที่มีสวรรค์เป็น
ที่เสด็จไปภายหน้า

แก้ว ๑๐ ลูกไม้ไหว นอน

๕. พ.ศ. ๒๕๕๒ เสียชีวิต

๓๖๗ ราย บาดเจ็บ ๔,๑๐๗ ราย

รวมวันขึ้นปีใหม่ ๕ ปี เสีย

ชีวิต ๒,๑๒๐ ราย บาดเจ็บ

๒๗,๒๗๑ ราย

วันขึ้นปีใหม่แทนที่จะได้มี

ชีวิตใหม่ที่มีความสุขสดใส กลับ
กลายเป็นวันทุกข์หนักของคน
จำนวนมาก

วันขึ้นปีใหม่ ๕ ปี มีผู้เสียชีวิต

ที่มีสถิติ/มีการบันทึกไว้กว่า ๒,๐๐๐

ราย และบาดเจ็บถึงกว่า ๒๗,๐๐๐

ราย ในจำนวนผู้บาดเจ็บ คาดว่า

จะต้องมีผู้เสียชีวิตอีกจำนวนมาก

ส่วนผู้บาดเจ็บล้มตายที่ไม่มีการ

บันทึกไว้จะมีจำนวนเท่าใดนั้น ไม่

อาจทราบได้ แต่คิดว่าคงมีจำนวน

ไม่น้อยอย่างแน่นอน

ผู้ที่บาดเจ็บและล้มตาย

เหล่านี้สาเหตุใหญ่ที่สุด เพราะ

คนขับรถเมาเหล้า

ตัวอย่างฤทธิ์สุราพาไปสู่

หายนะ

๑. ปีใหม่บรลลยเพราะดื่มเหล้า

ในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่และ
วันสงกรานต์ ทุกปีจะมีผู้ได้รับ
บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ

บนท้องถนนจำนวนมาก สาเหตุ
สำคัญที่สุดคือผู้ขับขี่รถยนต์ –
จักรยานยนต์ส่วนใหญ่ดื่มเหล้า

ประมาท และขับเร็ว ผมขอยก
ตัวอย่างผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตใน
เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ ๗ วันอันตราย

(๓๐ ธ.ค. – ๕ ม.ค.) เป็นเวลา ๕ ปี
(พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๒) ดังนี้ ^{๔๒}

๑. พ.ศ. ๒๕๔๘ เสียชีวิต

๔๖๙ ราย บาดเจ็บ ๘,๕๔๗ ราย

๒. พ.ศ. ๒๕๔๙ เสียชีวิต

๔๓๔ ราย บาดเจ็บ ๔,๗๗๒ ราย

๓. พ.ศ. ๒๕๕๐ เสียชีวิต

๔๔๙ ราย บาดเจ็บ ๔,๙๔๓ ราย

๔. พ.ศ. ๒๕๕๑ เสียชีวิต

๔๐๑ ราย บาดเจ็บ ๔,๙๐๒ ราย

ฤทธิ์สุรา ^{๔๑} :

ผู้ดื่มเหล้า เมื่อเหล้าเข้าปาก
แล้ว จะมีอาการวิปริตไปจากเดิม
ตามขนาด(ปริมาณ)ของการดื่ม
ดังต่อไปนี้

แก้ว ๑ นงนุช

แก้ว ๒ พุทธราชา

แก้ว ๓ แก้วกัลป์ พุดจา

ฉลาด

แก้ว ๔ องอาจ ผ้าขาดไม่รู้

ตัว

แก้ว ๕ เมามัว พุดไม่กลัว

ความผิด

แก้ว ๖ มิ่งมิตร พุดผิดทุก

คำ

แก้ว ๗ มีดหน้าตาดำ เมื่อ

กล่าวหาทาง

แก้ว ๘ นวลนาง เห็นข้าง

เท่าหมู

แก้ว ๙ โฉมตรู เห็นประตู่

เป็นบันได

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, อ่างแล้ว, หน้า ๑๕๔.

^{๔๒} <http://kreddee.Exteen.com/20071229/entry>.

๒. เมมาเหล่าเตะแม่ชีตาย !

หนังสือพิมพ์รายวัน “คม • ชัด • ลึก” พาดหัวข่าวที่น่าเศร้าและสะเทือนใจว่า ^{๔๓} “จับขี้เมาแข่งบาปเตะแม่ชีตายควัด ชิงทรัพย์เหยื่อกำเงินแสน” มีรายละเอียดของข่าวโดยสรุปว่า

เมื่อเวลา ๐๖.๓๐ น. วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ร.ต.ท.(หญิง) เพชรรัตน์ เลิศวานิช ร้อยเวร สน.บางพลัดรับแจ้งว่า แม่ชีถูกฆ่าตายภายในวัดรวกบางบำหรุ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๕๗ (แยก ๓) แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กทม. จึงพร้อมด้วยผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง เดินทางไปยังวัดดังกล่าว ได้พบศพแม่ชีสนม น้อยประเทศ อายุ ๖๘ ปี สวมชุดแม่ชีสีขาว ซึ่งเต็มไปด้วยคราบเลือด มีร่องรอยถูกทำร้ายที่เข้าตาปูดทั้งสองข้าง ศีรษะแตก ตรวจสอบภายในกุฏิของผู้ตาย พบร่องรอยการรื้อค้นทรัพย์สิน กระจัดกระจาย

ต่อมาตำรวจจับกุมนายปรีชา นิสงค์หรือเปี้ยก อายุ ๕๔ ปี

ซึ่งมีอาการมึนเมาและรับสารภาพว่าตนพักอาศัยอยู่ที่วัดนี้มาแล้ว ๒๐ ปี ตนเป็นคนฆ่าแม่ชีสนม เนื่องจากหมั่นได้ที่แม่ชีชอบมองหน้าแบบหาเรื่อง ตนเป็นคนเก่าคนแก่ที่นี่ แต่แม่ชีเพิ่งมาอยู่ได้เพียง ๒ – ๓ ปี กลับใช้สายตาดูถูกตน ก่อนเกิดเหตุตนได้ไปดื่มเหล้าแล้วเล่นไฮโลจนเงินหมด เมื่อเดินทางกลับมาที่วัดเห็นแม่ชีนั่งหันหลังให้ด้วยความหมั่นได้จึงปริ่เข้าไปใช้แข่งหวดเข้าที่ ก้านคอ ใบหน้า และใช้หมัดชกต่อยไปหลายครั้งจนแม่ชีล้มพุบหมดสติ ก่อนที่จะลากร่างไปทิ้งไว้หน้ากุฏิ

แต่คำให้การของนายพิเชษฐ์ แข็งแรง อายุ ๔๗ ปี เจ้าหน้าที่วัดรวกบางบำหรุกลับระบุว่า แม่ชีสนมเป็นคนเก่าคนแก่ที่วัดรวกบางบำหรุ เพราะแม่ชีพักอยู่ที่วัดนี้มา ๓๐ ปีแล้ว และแม่ชีเป็นผู้พิการทางสายตามาตั้งแต่กำเนิด และไม่เชื่อว่านายปรีชาจะลงมือสังหารแม่ชี เพราะความหมั่นได้ แต่คงเป็นเพราะเมมาเหล่าแล้วไปขอเงินจากแม่ชีแล้วถูกปฏิเสธ จึงลงมือทำร้ายจนเสียชีวิต

นี่ถ้าไม่ใช่เพราะฤทธิ์สุรา นายปรีชาจะกล้าฆ่าแม่ชีตาบอดวัย ๖๘ ปี ได้คงคอหรือ

อย่างไรเสีย ถ้าข่าวนี้เป็นความจริง ผู้ก่อกรรมหนักครั้งนี้คงมีนรกรออยู่ข้างหน้าอย่างแน่นอน !

๓. นิวเหล่าฆ่าพ่อ :

หนังสือพิมพ์มติชน คอลัมน์รายงาน “ลูกทรพี ผิดที่ใคร? โดยสุพรรณิ สมนึก สรุปว่า ^{๔๔}

นายจิตรเกษม เกษมสวัสดิ์ อายุ ๒๖ ปี ให้การกับตำรวจว่า สาเหตุที่ฆ่าพ่อ เนื่องจากพ่อรักลูกไม่เท่ากัน ตั้งแต่เล็กจนโตขอเงินพ่อก็ไม่ให้ ครั้งหลังสุดนี้ขอเงินพ่อ ๒๐๐.๐๐ บาท เพื่อไปซื้อเหล้ากิน พ่อไม่ให้ แถมยังด่าเข้าให้อีก จึงบันดาลโทสะ ครว้าเครื่องเล่นซีดีได้ก็ทุ้มใส่พ่อ แล้วใช้พัดลมตีซ้ำอีก ก่อนจะคว้าพระพุทธรูปหน้าตักกว้าง ๙ นิ้ว มากะหน่ำตีพ่อจนเสียชีวิต เท่านั้นยังไม่พอ ยังหันมาทำร้ายแม่ของตนอีก นับว่าใจร้าย ผิดมนุษยธรรมจริงๆ !

^{๔๓} หนังสือพิมพ์รายวัน “คม • ชัด • ลึก” ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒๗๙๙ วันศุกร์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๑, ๕.

^{๔๔} หนังสือพิมพ์รายวัน “มติชน” ฉบับประจำวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หน้า ๑๐.

นี้ขนาดยังไม่ได้กินเหล้า
นะครับ แคะหัวเหล้าเท่านั้น
ถ้ากินเหล้าแล้วจะขนาด
ไหน ผมไม่อยากจะคิดต่อเลยครับ
อย่างนี้ต้องไปเสวยวิบาก
กรรมในอเวจีมหานรกหลาย
ล้านปีแน่นอน ! ถ้าเรื่องนี้เป็น
จริง...!

๔. เมมาแล้ว จับก้นคนอื่น ถูกกรีดหวนะ :

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
พาดหัวข่าวว่า ^{๔๕} “น.ศ.สาวใจ
เด็ด ! กรีด รมภ.เห็นละ” ตาม
ด้วย “สุดแสบเดินผ่านเข้ามาจับ
หน้าอก ชักคัตเตอร์เชือด” มี
รายงานข่าวโดยสรุปว่า นายธัญญะ
บุญเจริญอายุ ๒๔ ปี รมภ.ขึ้นมาเห็น
กาม ถูกฤทธิ์นักศึกษาใจเด็ดเอามีด
คัตเตอร์กรีดตามตัวเป็นแผลหวนะ
หวนะ ทะลึ่งลวนลามนักศึกษาสาว
๒ ราย รายแรกพอดีนผ่านนายธัญ
ญะ เอื้อมมือไปจับก้นเธอทันที เธอ
ตกใจรีบเดินหนี นายธัญญะได้ใจ
ด้วยอาการเมาเหล้าคงคิดว่า ก้น
คนอื่นเป็นก้นของตนหรืออย่างไร

คราวนี้เอาหนักขึ้นไปอีกพอดีนผ่าน
นักศึกษาสาวอีกคน นายธัญญะ
บังอาจจับหน้าอกเธอแล้วลูบ
อวัยวะเพศด้วย แถมยังพูดจา
เยาะเย้ยเธอในทำนองว่า ลูบ
แล้วจะเป็นไร เธอตกใจและสุด
แสนจะ ทนทาน จึงปาดมีดไล่ตาม
ด้วยงัดคัตเตอร์อันคมกริบออกมา
ฟันไม่ยั้ง เป็นแผลหวนะหวนะเต็ม
ตัวปางตายทีเดียว

นายธัญญะให้การกับตำรวจ
ด้วยอาการเมึนเมาสุราว่า ตนเองเข้า
เวรติดต่อกันหลายวัน ยังไม่ได้พัก
ผ่อน อีกทั้งทะเลาะกับภรรยา
จนภรรยาหนีออกจากบ้านไป
พอลออกจากเวรตอนเช้าจึงไปซื้อ
เหล้ามาดื่มแก้กุ่มแล้วเดินออกมา
บริเวณที่เกิดเหตุ จนกระทั่งก่อเหตุ
ดังกล่าว

**ถ้าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง...
เป็น รมภ.ดี ๆ อยู่แล้ว
พอเมาเหล้ากลับกลายเป็น
เป็น “นักลูบ” ไปได้
ก็เป็นอย่างนี้แหละครับ
คงจะกุ่มหนักกว่าเดิมหลายเท่า
แน่ ๆ ผมว่า !**

๕. เมมาแล้วขอชนแก้ว ตาย :
หนังสือพิมพ์ “มติชน”
คอลัมน์หนึ่งพาดหัวข่าวว่า ^{๔๖}
“ยั่วขี้เมาขอชนแก้วเหล้า
น้องชายนายกเล็กยิงแสบหน้า”
สรุปความว่า เมื่อวันที่ ๑๕
มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา
๑๒.๕๐ น. ตำรวจ ส.ภ.อ.สามโคก
จังหวัดปทุมธานี ได้รับแจ้งว่ามี
คนถูกยิงตายจึงไปตรวจสอบที่เกิด
เหตุ พบศพนายสุริยา ทำยมเมือง อายุ
๒๘ ปี นอนตายจมกองเลือดอยู่ที่
แคร่ไม้กลางวงเหล้า จากการตรวจ
สอบที่เกิดเหตุและสอบสวนพยาน
แวดล้อมทราบว่า มือปืนคือนาย
มะลิ ยืนดี พจน์ อายุ ๓๕ ปี น้องชาย
นายก อบ.ต.บางกระบือ สาเหตุ
เกิดจากผู้ตายซึ่งมีอาการเมึนเมา
พยายามขอชนแก้วเหล้า แต่นาย
มะลิไม่ยอม ผู้ตายยังพยายามที่
จะชนแก้วเหล้ากับนายมะลิให้ได้
ทำให้นายมะลิซึ่งคงจะเมาเหล้าอยู่
แล้วเหมือนกันเกิดโทสะชักปืนออก
มายิงใส่ นายสุริยาจนล้มฟุบและ
เสียชีวิตทันที จากนั้นนายมะลิก็
ขึ้นรถหนีไป

^{๔๕} หนังสือพิมพ์รายวัน “เดลินิวส์” ฉบับประจำวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หน้า ๑, ๑๕.

^{๔๖} หนังสือพิมพ์รายวัน “มติชน” ฉบับประจำวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หน้า ๑๒.

ถ้าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง... โธ่เอ๊ย เมาแล้วอยู่เฉยๆ ก็ไม่ได้จะไปชนแก้วกับเขาทำไม หรือคิดว่าชนแก้วแล้วจะมีความสุขมากขึ้น... แต่เพราะเมาแท้ๆ จึงทำให้อายุสั้นอย่างนี้!

๖. เมาแล้วข่มขืนคุณทวด :

เมื่อไม่นานมานี้ มีข่าวลงหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ผมจำชื่อหนังสือพิมพ์เหล่านั้นพร้อมวันที่เดือนไม่ได้ เนื้อข่าวโดยสรุปว่า กระจาชาชนายหนึ่งอายุ ๒๕ ปี ถูกตำรวจจับฐานข่มขืนคุณทวดอายุ ๗๗ ปี ที่เฝ้าบ้านอยู่คนเดียวกลางวันแสบๆ กระจาชาชานายหน้ามิดคนนี้ให้การกับตำรวจว่าที่แกต้องทำทารุณกรรมกับคุณทวดลงไปครั้งนี้ เพราะว่าแกเมาเหล้าแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศอย่างรุนแรง แกมองหาใครแถวนั้นไม่เจอ อารมณ์ชั่วร้ายที่ยับยั้งไม่ได้เลยไปตกที่คุณทวดผู้เคราะห์ร้ายที่แกเลยต้องไปสร้างเมาอยู่ในคุกฐานข่มขืนคุณทวดที่ไม่ใช่ภรรยาของตน

คิดดูสิครับว่า ถ้ากระจาชาชานายนี้แกไม่เมาจนหมดสติหน้ามิดตามัวเพราะฤทธิ์สุรา

แล้ว แกจะกล้าไปประกอบกรรมอันชั่วช้าน่าบัดสีนี้กับคุณทวดวัย ๗๗ ปี ได้ลงคอหรือ!

๗. เมาแล้วข่มขืนลูกสาวในไส้ :

กรณีนี้ เราจะเห็นลงข่าวหน้า ๑ ของหนังสือพิมพ์รายวันบ่อยมาก เรื่องอันเลวทรามและน่าอัปยศเช่นนี้ถูกเปิดเผยขึ้นก็เพราะเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงทราบพฤติกรรมอันเลวทรามของผู้ได้ชื่อว่า “พ่อ” หรือมิฉะนั้นก็ตัวลูกสาวเองทนกับพฤติกรรมอันน่าอดสูของพ่อไม่ได้ จึงแจ้งตำรวจจับกุมพ่อใจดีและทำกรรมโหดต่อลูกสาวในไส้ของตนเอง เหมือนตนไม่ใช่คนเสมือนเป็นคนแต่ร่างกายส่วนจิตใจเป็นเดรัจฉาน เมื่อตำรวจสอบสวนคำสารภาพเหมือนกันหมด ร้อยทั้งร้อย คือ “เมาเหล้า” เป็นอันดับแรก

พฤติกรรมอันเลวทรามเช่นนี้ คนจะแตกต่างจากเดรัจฉานตรงไหนครับ!

๘. เมาแล้วคลานสี่เท้า

สุรา หรือ เหล้า นี้ สมกับที่มีผู้ตั้งชื่อใหม่ว่า “น้ำเปลี่ยนนิสัย”

จริงๆ ครับ เราจะเห็นได้จากบางคนตอนไม่ดื่มเหล้าเป็นคนมีนิสัยสงบเสงี่ยม เรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้ บางคนเป็นคนพูดน้อย ถามคำตอบหนึ่งคำ หรือถามสองคำตอบหนึ่งคำ เป็นคนสงบปากสงบคำ บางคนเป็นคนซึ่กแล้วไม่กล้าสบตากับใคร แต่พอเหล้าเข้าปากปกตินิสัยก็เปลี่ยนเป็นตรงกันข้าม พูดจาไม่หยุดปาก เรื่องที่ไม่ควรพูดก็พูด ไม่มีเรื่องอะไรเลยก็พูดให้มึนเรื่อง แม้แต่ทำชกปากกันโดยไม่มีสาเหตุแกก็เอา

บางคน เมื่อเมาเหล้าแล้ว ก็แกจะมีอาการกับกิริยาเปลี่ยนไป รู้สึกว่าโลกมันหมุนเร็วกว่าปกติทำให้เวียนศีรษะ เดินตรงเหมือนคนอื่นไม่ได้ เดินหน้าถอยหลังยักแย่ยักยัน จะล้มล้มล้มแหล่ ช่วงแรกยังเดินด้วยเท้า ๒ ข้าง พอหนักเข้ากลับมีเท้าเพิ่มขึ้นไปอีก ๒ ข้าง (มือ) กลายเป็นคน ๔ เท้า ที่แกเลยลงคลาน ๔ เท้าเหมือนสัตว์ที่มี ๔ เท้าอย่างหน้าตาเฉย พร้อมกับยิ้มอย่างภาคภูมิใจไปด้วย จนสุนัขที่เดินมาข้างๆ ก็แกสงสัยว่า “เอ ทำไมตัวนั้นไม่มีหางเหมือนเรา”

เออ! เป็นคนสองเท้าอยู่ดีๆ ไม่ชอบ อยากเป็นสุนัขสี่เท้าเสียนี้!

๙. พญามัจจุราชยังเป :

สมัยที่ผมเป็นนิสิต มจร ปีที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ อาจารย์ฝรั่ง นำเอกสารโรเนียวภาษาอังกฤษ หน้าเกือบ ๑๐๐ หน้ามาให้ฉันสืตอ่านเอาเรื่องหรืออ่านให้รู้เรื่องและจับใจความของเรื่องนั้นๆ สรุปให้ฟังหน้าชั้น เรื่องทั้งหมดในเอกสารชุดนั้นเป็น **“นิทานพื้นบ้านของไทย”** ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว

ผมจำนิทานเหล่านั้นได้หลายเรื่อง มีเรื่องหนึ่งที่มาตรงกับเรื่องที่ผมกำลังเขียนนี้พอดี จึงขอนำมาเป็นตัวอย่างของฤทธิ์สุราโดยสรุปดังนี้

ณ หมู่บ้านในชนบทแห่งหนึ่งของสยามประเทศ มีชายคนหนึ่งชื่อโฮก อายุ ๔๐ ปี เป็นคนชอบสนุกสนานเฮฮา มีวงสุราที่ไหนเมื่อไร จะต้องมีคนโฮกนั่งประจำวงด้วยคนหนึ่ง คุณโฮกมีภรรยาหนึ่งคนและลูกชายหัวแก้วหัวแหวนหนึ่งคน คุณโฮกตั้งความปรารถนาไว้อย่างแน่วแน่ว่า เมื่อลูกชายมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ จะเป็นเจ้าภาพจัดงานอุปสมบท(บวช)ให้ลูกชายจะได้เกาะชายผ้าเหลืองไปสู่อสุคติ

แต่ความปรารถนาของคนเรานั้น หาได้สำเร็จสมประสงค์ทุก

คนเสมอไปไม่ เจกเช่นคุณโฮก คอสุราบานชนของเราเป็นตัวอย่าง คุณโฮกยังไม่ทันได้บวชให้ลูกชายตามความตั้งใจ แก่ก็เกิดป่วยหนัก ไม่ทราบว่าเป็นโรคตับแข็งหรือไตวาย ผู้เล่าเรื่องนี้คนแรกๆ ก็ไม่ได้บอกไว้ ผมผู้เล่าคนสุดท้ายก็เลยไม่มีข้อมูล จะนั่งทางในดูก็คงไม่ไหว เพราะเรื่องมันเกิดขึ้นมานานเหลือเกิน

เอาเป็นว่า คุณโฮกคิดสระตะเตดูแล้วว่า แก่ป่วยคราวนี้หนักมาก คงไม่รอดเหมือนครั้งก่อนๆ เป็นแน่ แก่จึงบอกภรรยาที่ดูแลอาการอยู่ข้างๆ ตลอดเวลาว่า ในชีวิตของแก แก่มีความปรารถนาอยู่เพียง ๒ อย่างเท่านั้น คือ **หนึ่งขอให้ได้บวชลูกชายเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนา สอง ถ้าแก่ตายไปขอให้ภรรยาเอาเหล้าชั้นดี ๒ ขวดใส่ไปในโลงศพด้วย** ส่วนภรรยาจะไปมีสามีใหม่หลังจากที่แก่ตายไปแล้วหรือไม่ ผู้เล่าก่อนผมก็ไม่บอกไว้... แล้วคุณโฮกแก่ก็ไปปรโลกจริงๆ ในเวลาไม่นานนัก

เมื่อคุณโฮกลาโลกนี้ไปแล้ว ภรรยาสุดที่รักก็ปฏิบัติตามความปรารถนาของสามี คือนำเหล้าชั้นดี

๒ ขวดใส่ไปในโลงศพของสามีสุดที่รัก

ณ ยมโลก บ่ายวันหนึ่ง **ท่านพญามัจจุราช** และ**ท่านท้าวสุวรรณผู้ดูแลบัญชีรายชื่อ** ของบรรดาสรรพสัตว์ทั้งมวลกำลังนั่งสนทนากันด้วยเรื่องต่างๆ รวมถึงเรื่องที่กำลังสองท่านกำลังกลุ่มใจว่า จะหาที่ว่างให้สัตว์นรกอยู่ที่ไหนจึงจะพอ เพราะมนุษย์ทำกรรมชั่วมากเกินไป พื้นที่ในนรกจึงคับแคบไม่พออยู่ สัตว์นรกทุกขุมพากันอยู่อย่างแออัด กอปรกับราคาพื้นที่ที่จะขอซื้อ/เช่าจากเจ้าของเอามาขยายเป็นพื้นที่นรกก็ราคาแพงมหาโหด ส่วนพื้นที่บนสวรรค์นั้นแจ้งว่างวิเวกวังเวงโหวงเหวงไม่ค่อยมีเทพบุตรและเทพธิดาสถิตอยู่มากนัก ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทำกรรมดีน้อยจึงขาดแคลนเทพบุตรเทพธิดา จะย้ายสัตว์นรกขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ก็ผิดกฎเทพมณเฑียรบาล เฮ้อ ! พญามัจจุราชกลุ่มจริงๆ

ทันใดนั้น ทั้งสองเทพก็มองเห็นชายคนหนึ่งรูปร่างผอมบางเดินกระยองกระแ่งเข้ามาใกล้สำนักที่รักแสร้งสองข้างหนีบขวดข้างละ ๑ ใบ มาด้วย สองท่านรู้สึกแปลกใจมาก เพราะปกติวิญญาณของ

บรรดาสรรพสัตว์ที่เพิ่งจะถึงแก่กรรม (ตาย) จะมีแต่ตัวซึ่งอาจประดับตกแต่งร่างกายตามแต่กรรมที่ทำมา แต่งตัวดีบ้าง ไม่ดีบ้างเท่านั้น แต่ไม่เคยเห็นวิญญาณตนใดหนีขวิด ๒ โบกมาด้วย แทนที่จะสอบถามชื่อเสียงเรียงนาม บุญกรรมที่ทำไว้ในโลกมนุษย์ รวมทั้งสาเหตุแห่งการตายและตรวจดูบัญชีตามปกติ ท่านพญามัจจุราชกลับถามว่า

“เฮ้ย แกหนีขวิดอะไรมาด้วย?”

วิญญาณคุณโสก ตอบด้วยเสียงแผ่วเบา เพราะตั้งแต่ตายแกยังไม่ได้ดีมสุราว่า

“ขวิดน้ำอมฤตพะยะค่ะ”

“สรรพคุณเป็นอย่างไร”

“ดื่มแล้ว ทำให้มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินจำเริญใจ ข้อสำคัญทำให้ลืมเรื่องก่อกุศลได้พะยะค่ะ”

“ฮ้า... จริงหรือ !”

“จริงแท้แน่นอน รับประกันได้พะยะค่ะ”

“ฮ้าไม่เชื่อเอ็งหรือก น้าอะไร จะดีมีสรรพคุณมากมายขนาดนั้น”

“ไม่เชื่อก็ต้องลองดูพะยะค่ะ”

พญามัจจุราชกำลังก่อกุศล

หลายเรื่อง รวมทั้งเรื่องหาที่อยู่ให้สัตว์นรกไม่ได้คิดว่าลองดูซักทีอาจจะต้องอย่างนายคนนั้นพูดก็ได้ จึงขอลองดื่มดู

คุณโสกได้ที่รีบยื่นขวดเหล้าให้ท่านพญามัจจุราชขวดหนึ่ง อีกขวดหนึ่งยกขึ้นดื่มเองเพื่อให้พญามัจจุราชแน่ใจว่าเป็นน้ำอมฤตจริงๆ ไม่ใช่ยาพิษ

พญามัจจุราชเห็นดังนั้น จึงยกขวดเหล้าขึ้นจิบ ตอนแรกก็ทำหน้าเหยเก เพราะฤทธิ์เหล้ามันฉุนและรสเผื่อนๆ ยังไงชอบกล

คุณโสกเห็นดังนั้นก็รีบบอก ว่า

“ดื่มอีกซัก ๓ - ๔ อีก จะเริ่มดีพะยะค่ะ”

เป็นจริงดัง คุณโสกว่า พอพญามัจจุราชดื่มเหล้าเข้าไป ๙ - ๑๐ อีก ดวงตาพญามัจจุราชซึ่งปกติจะแข็งกร้าว มีพลังและอำนาจ ล้นเหลือกลับอ่อนโยน เชื่อมซืมปากก็อมยิ้มนิดๆ ถึงขั้นสลิ้มสลิ้อ จนลืมท่านสุวรรณที่นั่งอยู่ใกล้ๆ เสียสนิทสนใจแต่คุณโสกคนเดียว

คุณโสกได้ที่ ด้วยฤทธิ์เหล้า จึงทำมายาร้องไห้โฮและดื่มเหล้าไปด้วย

เพราะฤทธิ์สุราทำให้พญา

มัจจุราชดื่มฐานะของตนเอง คิดว่าคุณโสกเป็นเพื่อน เพราะตามมารยาของคุณโสกไม่ทัน จึงรู้สึกแปลกใจที่อยู่ดีๆ คุณโสกก็ปล่อยโฮออกมา จึงถามว่า

“เพื่อนเป็นอะไรไปหรือร้องไห้ทำไม”

คุณโสกจึงเล่าว่าก่อนตายตนมีความปรารถนาที่สำคัญที่สุดคือต้องการบวชลูกชาย แต่ตนกลับมาตายเสียก่อนจึงเสียใจมากที่ไม่ได้บวชลูกชาย

ด้วยอารามเมาน้ำอมฤต

พญามัจจุราชจึงปลอบใจว่า

“โอ้เอ๋ยเรื่องเล็กน้อยแค่นี้ เมื่อเพื่อนต้องการอย่างนั้นก็จะเป็นไรไป

เราจะให้เพื่อนกลับไปบวชลูกชายเสร็จแล้วให้รีบกลับมาละ ห้ามเบียดเด็ดขาด มิฉะนั้นเราจะมีความผิด”

ว่าแล้วก็สั่งให้ท่านสุวรรณเปิดคู่มือชี้ค้นหาชื่อคุณโสกอยู่พักใหญ่ก็พบว่าคุณโสกตายเมื่ออายุ ๔๐ ปี ท่านพญามัจจุราชตั้งใจจะให้คุณโสกกลับไปยังโลกมนุษย์และฟื้นขึ้นมาเพื่อบวชลูกชายแล้วกลับยมโลกทันที จึงเติมเลข ๑ ลงหลังเลขจำนวนอายุของคุณโสก โดยไม่ได้ลบเลข ๐ ออกก่อน

คุณโสกดีใจมาก จึงกราบลา

ท่านพญามัจจุราช และมอบเหล่าที่
เหลืออีกครั้งขวตให้ท่านสุวรรณแล้ว
รีบแผ่นกลับมายังโลกมนุษย์เข้าสู่
ร่างเดิมของตนทันทีท่ามกลาง
ความดีใจยินดีปรีดาของภรรยา
บุตรและญาติทั้งหลายที่คุณโฮก
ฟื้นขึ้นมา

สิ่งแรกที่ คุณโฮก ทำคือ
จัดการเป็นเจ้าภาพบวชให้ลูกชาย
สุดที่รักตามความตั้งใจเดิม

หลังจากนั้นเป็นที่น่าอัศจรรย์
ยิ่งที่คุณโฮกมีชีวิตอยู่ต่อมาอีกเป็น
เวลากว่าร้อยปี จนภรรยา ลูก และ
ญาติรุ่นราวคราวเดียวกันตายไป

หมด คุณโฮกก็ยังไม่ตายสักที
แสร้งสักเป็นทุกข์เพราะอยู่อย่างโดด
เดี่ยว ความปรารถนาใหม่ของแกคือ
อยากตาย อยากให้พญามัจจุราช
มารับตัวแกไปเร็วๆ แต่ก็ไม่เป็นผล

ณ ยมโลก ... พญามัจจุราช
สร้างเมฆ เฟิงนี้กขึ้นได้ว่าตนให้
วิญญาณคุณโฮกกลับไปยังโลก

มนุษย์เพื่อบวชลูกชายเพียง ๑ ปี
เท่านั้น ทำไมจึงไม่เห็นกลับมาตาม
สัญญาสักที จะเบี้ยวกันหรืออย่างไร
จึงเชิญท่านสุวรรณมาเพื่อขอดู
บัญชี เมื่อท่านสุวรรณเปิดบัญชี
ดูถึงชื่อของคุณโฮกว่าจะตายเมื่อ

อายุเท่าไรแล้วเทพทั้งสองเจ้าอ่อน
และตกใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าเลข
นั้น คือ

“๔๐๑ ปี”

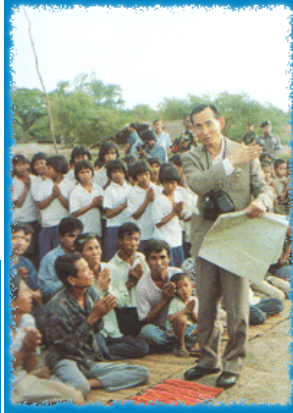
“ไฉน... ท่านสุวรรณ ข้าฯ
ขอตัวไปตามนายโฮกกลับมายังยม
โลก ณ บัดนี้!”

ท่านพญามัจจุราชรีบแผ่น
แบริบลงมายังโลกมนุษย์ทันที พร้อม
ครวญเสียดชะห้อย...

“โอ้เอ๋ย น้ำอมฤต ฤทธิ์
มากจริง ๆ... !!”

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า จะเสนอวิธีอดเหล่าและอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ของการรักษาศีลข้อที่ ๕ ถ้าคุณหัดธรรมาภิบาลศีล
ข้อ ๕ ได้ ชาวประชาจะประสบสุขสถาพรอย่างมีต้องสงสัย โปรดอย่าพลาดนะครับ...มีข้อความที่ขอแก้ไขใน “พุทธจักร”
ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ ดังนี้ : ตัดเฉพาะข้อความเชิงอรรถข้อ ๒๘ หน้า ๕๑ ออกทั้งหมด และนำเชิงอรรถหน้า
๕๐ มาเป็นข้อ ๒๘ แทน...ขออภัยในความผิดพลาดด้วยครับ)

พุทธธรรมมาภิบาล

พระราชญาณวิสิฐ

“

ปณฺญา พุทฺธิสมฺปนฺโน
วิธานวิธึโกวิท
กาลณฺญ สมยณฺญ
จ ส ราชวสตี วเส ฯ

“ผู้มีปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้
ฉลาดในวิธีจัดการ
รู้จักและรู้สมัย
เขาพึงอยู่ในราชการได้”
(ขุ. ชา. มหา ๒๘/๙๖๙/๓๓๙)

”

“พุทธธรรมมาภิบาล” หมายถึง หลักพุทธธรรมใช้สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง

“หลักพุทธธรรมมาภิบาล” หมายถึง หลักธรรม อันเป็นข้อปฏิบัติที่ดีที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้ทรงเห็นแจ้งโลกและผู้ตรัสรู้พระอริยสัจธรรมโดยชอบด้วยพระองค์เอง ได้ตรัสสอนไว้ดีแล้ว เพื่อให้ผู้ปกครอง ผู้บริหารราชการแผ่นดิน และผู้ปฏิบัติราชการทุกระดับใช้ในการปกครอง ในการบริหาร และในการปฏิบัติ ราชการแผ่นดิน ให้บรรลุความสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง หลักพุทธธรรมมาภิบาลนี้หากจะใช้เพื่อการปกครอง การบริหารกิจการ และการปฏิบัติงานองค์กร สาธารณะอื่นๆ เช่น องค์กรทางศาสนาและสังคม ก็ย่อมจะยังให้สัมฤทธิ์ผลด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง อีกด้วยเช่นกัน

ความจริงพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงหลักธรรมอันเป็นข้อปฏิบัติที่ดี กล่าวคือ เป็นข้อปฏิบัติที่ให้ผลดีแก่ผู้ปฏิบัติราชการว่า **“เขาพึงอยู่ในราชการได้”**

พระพุทธดำรัสดังกล่าวนี้เมื่อขยายความต่อไป ย่อมหมายถึงหลักธรรมปฏิบัติ “เพื่อให้บรรลุผลดี มีประสิทธิภาพสูง” นั่นเอง

เนื่องด้วย การบริหารราชการแผ่นดินประกอบด้วยการจัดองค์กร คือ การจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติ จัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินและพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น ย่อมมีการปกครองบังคับบัญชาหมู่คณะในองค์กร คือ ในหน่วยราชการ ตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม กอง แผนก หรือในกรณีราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ก็มีตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ถึงหมู่บ้านและเมืองคกรอื่นๆ ระดับต่างๆ และมีการบริหารกิจการต่างๆ ของแต่ละหน่วยราชการ หรือแต่ละองค์กรการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินโดยส่วนรวมทั้งหมด จึงมุ่งหมายที่จะให้ **“สัมฤทธิ์ผลด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง”** ด้วยกัน

ผู้นำชาวพุทธ ๖๑ ประเทศประกาศยกย่องในหลวงที่ทรงพระราชทานหลักธรรมาภิบาล-การพัฒนา เป็นแรงบันดาลใจชาวพุทธทั่วโลก และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ พร้อมร่วมลงนาม “ปฏิญญากรุงเทพ” ๑๒ ข้อ เรียกร้องทั่วโลกผดุงความยุติธรรม-สร้างธรรมาภิบาล ตั้งสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติครั้งแรกในโลกที่ประเทศไทย

ทั้งนี้

คำว่า “มีประสิทธิภาพสูง” (High Efficiency) ณ ที่นี้หมายถึง การเปรียบเทียบผลของการบริหารราชการแผ่นดิน ระหว่างหน่วยราชการหรือองค์กรที่มีการปกครอง และการบริหารกิจการระดับเดียวกันตั้งแต่ ๒ หน่วย หรือ ๒ องค์กรขึ้นไป หรือการเปรียบเทียบผลของการบริหารราชการแผ่นดินของหน่วยราชการหรือองค์กรเดียวกัน ในระยะเวลา เช่น ในรอบปีงบประมาณตั้งแต่ ๒ ระยะเวลาขึ้นไปว่า หน่วยราชการหรือองค์กร

ไหนจะมีผลในการปกครอง การบริหารกิจการสูงกว่ากัน โดยถือเอาอัตราส่วนของผลงานต่อค่าลงทุน เป็นมาตรวัด

คำว่า “ค่าลงทุน” หมายถึงงบประมาณ กำลังบุคลากร กำลังทรัพยากร และเครื่องมือที่ใช้ในการบริหาร จัดการ และปฏิบัติการ ในกิจการขององค์กรนั้น รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการบริหารโครงการ หรือกิจการของหน่วยราชการหรือองค์กรนั้นๆ ด้วย

ส่วนคำว่า “ผลงาน” ณ ที่นี้หมายถึง ประสิทธิภาพของการ

บริหารกิจการ หรือการดำเนินโครงการต่างๆ ของแต่ละองค์กร หรือแต่ละหน่วยราชการระดับเดียวกัน และรวมทั้งความพึงพอใจโดยธรรมชาติของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับ กล่าวคือ ต้องได้รับความพึงพอใจโดยธรรมชาติของผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ในฐานะเสมอภาคกัน ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการปกครองการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ซึ่งถือการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายความว่า การวัดผลของการปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการแผ่นดินนั้น จะต้องคำนึงถึงความสัมฤทธิ์ผลร่วมกัน ๒ ประการ คือ ประสิทธิภาพของงาน (Effectiveness) นี้ประการหนึ่ง กับความพึงพอใจโดยธรรมชาติของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความพึงพอใจโดยธรรมชาติของประชาชน ผู้เป็นทั้งเจ้าของประเทศ และเป็นทั้งเจ้าของอำนาจอธิปไตย ในการปกครอง การบริหารตามระบอบประชาธิปไตย โดยมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นี่อีกประการหนึ่ง ที่กล่าวถึงความพึงพอใจของบุคคลต่อการปกครอง การบริหารราชการนั้น ยังต้องกำหนดความหมายถึง “ความพึงพอใจโดยธรรม” อีกด้วย มิได้หมายถึงความพึงพอใจที่เรียกร้องต้องการที่จะต้องให้ได้ตามอำเภอใจไปทุกอย่างที่แม้โดยไม่เป็นธรรม ได้แก่ ความเรียกร้องต้องการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่ไม่ถูกต้องตามหลักการ หรือหลักวิชา หรือที่เป็นความเรียกร้องต้องการ ที่ผิดศีลผิดธรรม และหรือเป็นความเรียกร้องต้องการ ที่เป็นการเบียดเบียน หรือที่ยังความเดือดร้อน เสียหายแก่บุคคลหรือหมู่คณะอื่น ที่อยู่ร่วมกันในสังคมในประเทศชาติ

หลัก “พุทธธรรมาภิบาล” คือ ข้อปฏิบัติให้ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ตลอดถึงผู้ปฏิบัติราชการแผ่นดินทุกระดับ ให้สามารถปกครอง บริหาร และปฏิบัติราชการให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงนั้น มีหลายข้อดังที่อาตมภาพจักขอรวบรวมมาชี้แจงเป็นกลุ่มหัวข้อแต่พอสมควร แก่เวลาสัก ๕ กลุ่มหัวข้อ คือ หลักความถูกต้อง ๑ หลักความ

เหมาะสม ๑ หลักความบริสุทธิ์ ๑ หลักความยุติธรรม ๑ และหลักความเสียสละ ๑

หลักความถูกต้อง

หมายถึง การปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการทุกระดับ ต้องอยู่ในหลักความถูกต้องตามกฎหมาย ๑ ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ๑ ถูกต้องตามหลักการหรือหลักวิชา อันได้ศึกษาดีแล้ว ๑ ถูกต้องตามความต้องการโดยธรรมของบุคคลทุกฝ่าย ๑ และถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดี ๑ เป็นต้น

หลักความเหมาะสม

หมายถึง การปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการต้องเหมาะสมกับเหตุ และผลอันสมควร ชื่อว่า “สมเหตุสมผล” (Rational) ซึ่งมีความหมายสูงกว่าคำว่า “มีเหตุมีผล” เฉยๆ เพราะบุคคลย่อมมีเหตุมีผลที่ยกมาอ้างต่างๆ นานา ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลที่ถูกต้องที่เหมาะสม ตามควรหรือไม่ก็ได้ นี้ประการ ๑ เหมาะสมกับกาลเวลาที่สมควรประกอบกิจการนั้นๆ ๑ เหมาะสมกับบุคคล ได้แก่

รู้จักใช้หรือมอบหมายอำนาจหน้าที่
 งานแก่บุคลากรให้เหมาะสมกับ
 งาน ดังที่นักบริหารใช้เป็นหลักการ
 ปกครอง การบริหารว่า **“Put the
 Right Man on the Right Job”**
 แปลความว่า รู้จักใช้คนให้ถูกหรือ
 เหมาะสมกับงานนี้ประการ ๑ ให้
 เหมาะสมกับประชุมชน หรือสังคม
 ในแต่ละท้องถิ่นประการ ๑ เหมาะ
 สมกับงบประมาณ กำลังบุคลากร
 ทรัพยากร เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่
 ชื่อว่า รู้จักประมาณในการบริโภค
 ใช้สอยทรัพย์ ประการ ๑ และรู้จัก
 ปฏิบัติตน วางตนในสังคมและใน
 วงงานให้เหมาะสมกับฐานะ อีก
 ประการ ๑ เหล่านี้เป็นต้น

หลักความบริสุทธิ์

หมายถึง การปกครอง
 การบริหาร การปฏิบัติราชการต้อง
 เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วย
 เจตนาความคิดอ่าน การพูด การ
 กระทำรวมทั้งการเขียนและสื่อสาร
 ด้วยประการอย่างอื่นที่บริสุทธิ์มุ่งต่อ
 ประโยชน์และความเจริญสันติสุข
 ของประชาชนโดยส่วนรวมเป็น
 สำคัญ ไม่หวังแต่เฉพาะประโยชน์
 สุขส่วนตน หรือแต่เฉพาะประโยชน์
 สุขส่วนหมู่คณะ ญาติมิตรของตน

ด้วยความเห็นแก่ตัว หรือเห็นแก่
 พวกพ้องหรือญาติมิตรของตนเอง
 จัดตรงกับที่พระท่านเรียกว่า “มีการ
 งานที่สะอาด” ตรงกับที่นักบริหาร
 กล่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า “Clean
 หรือ Transparency” แปลความว่า
 “สะอาด หรือ โปร่งใส” นั่นเอง

หลักความยุติธรรม

หมายถึง การปกครอง
 การบริหาร และการปฏิบัติราชการที่
 เป็น ไปโดยความยุติธรรม คือ เทียง
 ธรรม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยความอคติ
 หรือลำเอียง ได้แก่ ลำเอียงด้วย
 จันทรคติ คือ ลำเอียงเพราะความ
 รัก หรือ ความชอบพอเป็นส่วนตัว
 หรือเพราะเป็นพรรคพวกเป็นรุ่น
 เดียวกัน หรือเพราะมีสิ่งจูงใจ ล่อใจ
 นี้ประการ ๑ ลำเอียงด้วยโทสาคติ
 คือ ความโกรธ พยาบาท หรือความ

เกลียดชัง หรือโดยถือว่าเป็นคนละ
 พวก คนละรุ่นกัน ประการ ๑
 ลำเอียงด้วยโมหาคติ คือ ลำเอียง
 เพราะโง่เขลาเบาปัญญา หรือหูเบา
 เพราะไม่ได้หรือไม่รู้ข้อมูลที่ถูกต้อง
 ที่เชื่อถือได้ ที่ตรงประเด็น และที่
 สมบูรณ์ดีพอ เพื่อประกอบการ
 วินิจฉัย นี่อีกประการ ๑

การขาดความยุติธรรม
 ด้วยอคติต่างๆ ดังที่กล่าวแล้วนี้
 เป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกเป็น
 หมู่ เป็นพวกเรา พวกเขา เป็นเหตุให้
 บุคลากรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเสีย
 ขวัญและกำลังใจ เป็นเหตุให้เกิด
 พฤติกรรมที่ไม่ดีอีกหลายอย่าง เช่น
 มีการวิ่งเต้น การประจบสอพลอ
 และคอร์รัปชัน เพื่อหวังตำแหน่งหรือ
 ลาภ ยศ สรรเสริญ โดยไม่เป็นธรรม
 ต่อผู้อื่น เป็นเหตุให้มีการพิจารณา
 แต่งตั้งตำแหน่ง และการพิจารณา

เดือนยศ ปลด ย้าย ที่ไม่เป็นธรรม และเป็นเหตุให้เสียกำลังบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม เพราะถูกทอดทิ้งหรือชิงช้า และเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกสามัคคีในหน่วยราชการ หรือในองค์กรนั้น ให้การปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการ ไม่บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และไม่มีประสิทธิภาพ นี้คือ โทษของความอคติ

เพราะเหตุนี้บุคคลผู้มักมีจิตใจเต็มไปด้วยอคติ ไม่เป็นธรรม จึงไม่สมควรได้รับการยกย่อง เชิดชู สันับสนุน ให้ดำรงตำแหน่งผู้ปกครอง ผู้บริหาร หรือหัวหน้างานของหน่วยราชการ หรือองค์กรไหนๆ เพราะรังแต่จะทำให้หน่วยราชการ หรือองค์กรนั้นไม่เจริญ และย่อมจะมีแต่เสื่อมลงๆ ได้เสมอ

หลักความเสียสละ

หมายถึง การปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการ แผ่นดินนั้น พึ่งเป็นไปด้วยความเสียสละประโยชน์สุขส่วนตน โดยทุ่มเทเสียสละกำลังกาย สติปัญญา และความสามารถ ในการปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการ อย่างเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ อีกทั้งพึงเพียรเสียสละกิเลสโดยการศึกษาสัมมาปฏิบัติตามหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเลิกละความชั่ว และหรือเพื่อกำจัดขัดเกลากิเลส ตัณหา อูปาทานอันเป็นเหตุแห่งทุกข์ให้หมดสิ้นไปจากจิตสันดาน และเพื่อเพิ่มพูนบุญกุศล คุณความดี กล่าวคือ ประพฤติปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ

ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส เพื่อเจริญปัญญาเห็นแจ้งในสภาวธรรม และพระอริยสังขารตามที่เป็นจริง เพื่อให้การปกครอง การบริหาร และการปฏิบัติราชการ เป็นไปอย่างถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม ให้เกิดประโยชน์และ ความสันติสุขแก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่ประชาชน และประเทศชาติ ให้อย่าง ขึ้นไป อีกด้วย

การที่ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติราชการ แผ่นดิน จะสามารถมีสติปัญญารอบรู้ และมีคุณธรรมประจำจิตใจ ให้สามารถปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมาภิบาล นี้ได้อย่างสมบูรณ์ ก็แต่โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หาเทคนิค วิธีการปกครอง การบริหารและการปฏิบัติราชการ และพัฒนาขึ้นเป็นประสบการณ์ความรู้ความชำนาญ และเป็นสติปัญญา ความสามารถ และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ ตรงประเด็น และที่สมบูรณ์ดีพอแก่การพิจารณา วินิจฉัยปัญหาหอรอบด้าน และสั่งการ ได้อย่างถูกต้อง เฉียบคม นี้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง โดยการศึกษาสัมมาปฏิบัติตามพระสัทธรรม คำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมา

สัมพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้ทรงเห็นแจ้งโลก ทรงเป็นพระอรหันต์ผู้ไกลจากกิเลส และบาปกรรมทั้งปวง และผู้ตรัสรู้ พระอริยสัจ ๔ แล้วเองโดยชอบ ให้เห็นผลการปฏิบัติ และมีคุณธรรม คือ มีศีล มีธรรมประจำใจ และเจริญด้วยหลักพุทธธรรมมาภิบาล ทั้ง ๕ ประการนี้ ได้อย่างสมบูรณ์ ตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ นี้อีกประการหนึ่ง ก็จะสามารถปกครอง บริหารและปฏิบัติราชการ ให้ถึงความสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพ สูงได้อย่างแน่นอน สมดังตัวอย่าง พระพุทธดำรัสที่ได้ยกขึ้นมาเป็น อุเทศในเบื้องต้นว่า

“ผู้มีปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้ ฉลาดในวิธีจัดการ รู้กาลและรู้สมัย เขาพึงอยู่ในราชการได้”

ตามพระพุทธดำรัสนี้ กล่าวโดยย่อ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ พึงต้องเป็นผู้ *“มีความรู้ คู่คุณธรรม”* ตามฐานะ และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และพัฒนาขึ้น เป็นความรู้ความชำนาญ กอปรด้วย สติปัญญาความสามารถ และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังควรต้อง ขวนขวาย ศึกษาสัมมาปฏิบัติ พระสัทธรรม ให้ถึงพุทธธรรม ให้เจริญด้วยคุณธรรม คือ เป็นผู้มีศีล มีธรรม อันรวมเป็น *“หลักพุทธธรรมมาภิบาล”* ตามสมควรแก่ ฐานะ คือ เหมาะสมกับตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ จึงจะสามารถปกครองบังคับบัญชา บุคลากร สามารถบริหาร และปฏิบัติราชการ ให้ถึงความสำเร็จ ด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง ได้อย่างแน่นอนแท้จริง

กล่าวแต่เฉพาะการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับ *“ความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการบริหารราชการ แผ่นดินของรัฐบาล”* นั้น พึงศึกษาหาข้อมูล โดยวิธีการที่จะให้ ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ หรือ ชื่อเรียกหรือต้องการของประชาชน ที่ถูกต้อง ตามความเป็นจริง (Factual) ที่เชื่อถือได้ (Reliable) ที่ตรงประเด็น (Relevant to the point) และที่สมบูรณ์ (Perfect/ Sufficient) ดีพอแก่การใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนโครงการ ต่างๆ เพื่อสนองความต้องการโดย ธรรมของประชาชนได้อย่างถูกต้อง

และสมบูรณ์ ตลอดถึงการศึกษ ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา ป้องกันและแก้ไขปัญหาในการ ดำเนินโครงการให้บรรลุความ สำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง

การศึกษานหาข้อมูลดังกล่าว และการนำข้อมูลมาใช้ ประกอบการพิจารณา วินิจฉัย ปัญหาต่างๆ และเพื่อตัดสินใจ ในการวางแผนโครงการ ตลอดทั้ง ในการวัดผลการบริหาร และการ ปฏิบัติงานโครงการต่างๆ จะ ต้องมีการวางแผนโครงการวิจัย (Research Design) อย่างมีระบบ ที่ดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ที่เชื่อถือได้ ที่ตรงประเด็น และที่ สมบูรณ์ดีพอ มาใช้ประกอบการ พิจารณาวินิจฉัย สั่งการ ให้ถูกต้อง ตรงประเด็นตามความต้องการโดย ธรรมของประชาชนได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นการพิจารณา วินิจฉัย และ สั่งการของผู้มีอำนาจ อาจวินิจฉัย ตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย เพราะวิธี การศึกษานหาข้อมูล บางรายก็มีไหว่ จะให้ ได้ข้อมูลที่ต้องการ ที่เชื่อถือได้ ที่ตรงประเด็น และที่สมบูรณ์ดีพอ เสมอไป ดังตัวอย่างเช่น การทำ Poll เพื่อสำรวจวิจัยประชามติ บางราย ก็วางแผนงานวิจัยอย่างถูกต้อง

ตามทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) และมีการปฏิบัติตามแผนงานวิจัยด้วยดี คือ ปฏิบัติการถูกต้องตามหลักวิชาทั้งการวางแผนโครงการสำรวจวิจัย และทั้งการปฏิบัติงานสนามเพื่อสำรวจประชามติอย่างมีระบบ (Systematic Study) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ที่เชื่อถือได้ และที่สมบูรณ์ มาวิเคราะห์ และประมวลเป็นทฤษฎีขึ้นใช้ได้ถูกต้องและตรงประเด็น แต่บางรายก็มีไหว้วางแผนโครงการวิจัย และดำเนินการตามแผนงานอย่างมีระบบตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เสมอไป และยิ่งซ้ำร้ายหนักลงไปอีกคือ บางรายมีการทำ Poll อย่าง

ลวกๆ ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา เช่น เพียงแต่ส่งแบบสอบถามไปยังบุคคลต่างๆ เมื่อได้รับคำตอบกลับคืนมาเพียงส่วนหนึ่ง ก็วิเคราะห์ข้อมูลอย่างลวกๆ นำมาเสนอต่อสาธารณชนว่า ประชาชนส่วนมากเท่านั้นเปอร์เซ็นต์หรือส่วนน้อยเท่านั้นเปอร์เซ็นต์มีความเห็นหรือมีความต้องการอย่างโน้นอย่างนั้น ซึ่งถ้าฟังผ่านๆ โดยมิได้พิจารณาไตร่ตรองให้ลึกซึ้งรอบคอบ ก็ดูเหมือนว่าเป็นการสำรวจประชามติ จึงหลงเชื่อว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ว่าเป็นข้อมูลจากตัวแทนของประชากรแท้จริง จากการเลือกตัวอย่างที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถิติที่ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น

ตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริง และยิ่งถ้ากระบวนการดำเนินโครงการสำรวจวิจัยประชามตินั้น มีขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่ง เช่น การสร้างแบบสอบถาม หรือการดำเนินโครงการสำรวจวิจัยหลายๆ ขั้นตอน ที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาด้วยแล้ว ข้อมูลที่ได้มาโดยวิธีการลวกๆ อันไม่ถูกต้องเช่นนั้น ก็ยิ่งเป็นข้อมูลที่ทั้งไม่ถูกต้อง ที่เชื่อถือไม่ได้ ที่ไม่สมบูรณ์ดีพอ และทั้งเป็นข้อมูลที่ไม่ตรงประเด็นของปัญหาที่ต้องการศึกษา และยิ่งถ้าได้ข้อมูลจากบุคคลที่มีจิตใจชั่วร้ายหรือมีเจตนาที่ไม่เป็นธรรม ที่แสดงหรือให้ข้อมูลที่บิดเบือนจากความจริงเพื่อทำลายผู้อื่น หรือเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ส่วนตน และพรรคพวกของตนด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็นอันตรายมาก

เพราะเหตุฉะนั้นนักปกครอง นักบริหาร และผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการทุกระดับ และแม้ประชาชนผู้ได้ยินได้รับฟังข้อมูลเช่นนั้น ฟังอย่าประมาท และฟังต้องระวัง ข้อมูลประเภทนี้ให้มาก มิฉะนั้นท่านอาจเข้าใจผิด สำคัญผิด และหลงพิจารณาตัดสินใจดำเนินการผิดๆ จากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ได้โดยง่าย

เสือและคติธรรมจากเสือ

สุชญา ศิริธัญญา

“

“เสือหลายหาง
ช่างหลายใจ”

คนที่แสดงกิริยาอะอะตึ่งตึง
โครมคราม หรือมีกิริยาลูกลิ้
ลูกกลนไม่เรียบร้อย

”

บทนำ

เมื่อขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นปีชวด สัญลักษณ์ของนักษัตริย์แห่งปีก็คือเสือ เมื่อพูดถึงเสือในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงเสือไว้หลายกรณี อย่างเช่นเสือชอบมาอยู่กับผู้ทรงศีล เมื่อสัมผัสเร็วมาก หากจะเกิดเหตุร้าย มันจะส่งเสียงร้องให้ได้ทราบกัน หนังเสือใช้เป็นผ้าถุงของฤๅษี จะเห็นได้จากภาพของพวกฤๅษีที่ปรากฏในชาดกหลายเรื่อง เช่น นันทโศกชาดก ก็ใช้หนังเสือมานุ่งห่มกัน เสือแม้จะมีอำนาจมาก มีพลังเป็นรองก็เพียงราชสีห์เท่านั้น แต่ในเวลาที่มีอำนาจพิเศษ หรือถูกร่ายมนต์สะกด ก็อาจจะเป็นบริวารของสัตว์อื่นได้ เช่น เคยเป็นบริวารของสุนัขจิ้งจอก หรือแม่แต่ร่างของเสือที่ตายแล้ว หากมีใครปลุกให้มันฟื้นคืนชีพขึ้นมา มันก็ยังมีฤทธิ์มีเดชกัณฑ์ที่ปลุกมันให้ตายได้ หรือเสือในบางครั้งก็ไม่ใช่เสือที่เป็นสัตว์ แต่เป็นเทวดาอารักษ์ที่แปลงร่างเป็นก็มี ดังเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนที่เทวดาแปลงกายเป็นเสือและราชสีห์มาขวาง

ทางมิให้พระนางมัทรีกลับมาหา พระเวสสันดรโดยเร็ว หรือเสือเป็น สัตว์ที่เลือกกินเนื้อที่ลุ่มด้านขวา เท่านั้น ซึ่งเรื่องราวของเสือและ คติธรรมจากเสือ จะเป็นอย่างไรใน คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา กล่าวไว้ อย่างไรบ้าง จะได้แสดงตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ความหมายของเสือ

เสือที่มาจากคำว่า พยัคฆ์ หมายถึงผู้จ้องเบียดเบียน หรือ เสือโคร่ง มีความกล้า ดังเช่นเสือโค ตัวเดียวเข้าถึงฝูงเนื้อ (อรรถกถา ชาดก) หากมาจากคำว่า ปุณฺทริก หมายถึงผู้ทำร้ายสัตว์เพศผู้ ก็ หมายถึงเสือโคร่งเช่นกัน เป็นสัตว์ที่ อยู่ประจำทิศภาคเหนือและเป็น สัญลักษณ์แห่งไฟ หากมาจาก คำว่า สัททูละ หมายถึงสัตว์ผู้วิ่งไป หรือสัตว์ผู้ไปตามเสียง หมายถึง เสือดาว หากมาจากคำว่า ทีป หมายถึงสัตว์ที่มีเพียงหนึ่ง เพราะ หนึ่งเสือเรียกกันว่าทีป (คัมภีร์ อภิธานวรรณนา หน้า ๗๓๗) หรือ เสือเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ตระกูลเดียวกับแมว แต่ใหญ่กว่า เป็นสัตว์ กินเนื้อ หากกินตอนกลางคืน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน)

ลักษณะของเสือ

เสือเป็นสัตว์สี่เท้า ที่ชอบ ย้าย กัดกิน เบียดเบียน รังแก กัดขี ข่มเหง ชำร่า เข้าไปฆ่า ทำความ พยายามฆ่าผู้อื่นที่เป็นเหยื่ออยู่ เสมอ ดังนั้น ผู้พลั้งเผลอ เมื่ออยู่ ใกล้เสือจะถูกทำร้ายได้ จึงไม่ควร ประมาท หรือเสือเป็นสัตว์จตุบาท หรือสัตว์ ๔ เท้า เป็นสัตว์ที่หนีรอด ได้จากคราวที่น้ำท่วมโลก ในมิลินท ปัญญากล่าวไว้ว่า คราวที่น้ำท่วม โลก แม้แต่ขุนเขาหิมพานต์ก็ถูก น้ำท่วม สัตว์ ๔ เท้ามีแข็งแรงหนี ขึ้นที่ดอนรอดพ้นจากการถูกน้ำท่วม ตาย เสือมีคุณลักษณะน่าเกรงขาม ก่อให้เกิดความน่ากลัว จนพอง สยองเกล้า ดังเช่นกวางเห็นเสือแล้ว เกิดจนขนพองสยองเกล้า กลัว

จนตัวสั่น (มิลินทปัญญา) ชอบอยู่ใน ถ้ำที่เย็น (สุตตนิบาต) มีปกติคำราม ส่งเสียงให้เกิดความหวาดกลัว (สีหจัมมชาดก) มีปกติอยู่ในป่า ใหญ่ หากต้องการรักษาเสือไว้ ควร ที่มนุษย์จงรักษาป่าไว้ อย่าทำลาย ป่า เสือก็จะไม่ไร้ป่า (พยัคฆชาดก) ในเวลาหิวหรือเที่ยวหาอาหาร ก็กิน สัตว์ได้ทุกชนิด แม้สัตว์จะร้อง ขอความปรานีและอ้างเหตุผลโดย ประการต่างๆ ก็หาได้ใจอ่อนไม่ และชอบกัดคอสัตว์อื่นกินเป็น อาหาร (ทีปชาดก) ในบางครั้ง เป็น สัตว์ช่างสังเกต เคยช่วยเหลือผู้อื่น และช่วยป้องกันภัยให้เพื่อนอีกด้วย (ทัตพรชาดก) เป็นสัตว์มีเขี้ยว ใน บางครั้งก็บ้าบิน กล้าเข้าไปในหมู่ ศัตรู สุดท้ายก็ต้องพบกับความตาย

(ตัดจกสุกรชาดก) เวลาหาอาหารในบางครั้งก็กลับถูกชาวบ้านชายป่าดักบ่วงแล้วติดบ่วงดักสัตว์จันต้องจับชีวิตลง (สาธินราชชาดก) และที่ไต่ยังมีเสืออยู่ ที่นั่นนับว่าเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ เพราะเสือจะอาศัยอยู่ในป่าที่อุดมสมบูรณ์ นารีธรรมย์ (สัมพลาชาดก) เช่น ป่าหิมพานต์ ยังมีเสือเดินไปเดินมาอยู่เป็นจำนวนมาก (กุนดาลชาดก) เป็นสัตว์ที่มีกำลังอย่างถูกผู้ชายเป็นเช่นเดียวกับราชสีห์ (ชาดก) หรือเป็นสัตว์ที่จะหาใครฆ่าได้ (อุปทาน) เป็นผู้ไม่ครั้นคร้ามต่อใคร ไม่มีความสะดุ้งกลัวต่อผู้ใดเมื่ออยู่ในป่าใหญ่ หรือมีความมองอาจอยู่ทุกเมื่อ (อุปทาน) แม้เล็บของเสือก็เป็นของแหลมคม อาจจะทำให้เกิดอันตรายได้ หากใช้สิ่งที่ทำมาจากเสือ เช่น แม่แต่เล็บเสือ ก็อย่าประมาทเป็นอันขาด

ชนิดของเสือ

ชนิดของเสือมีหลายชนิด เช่น เสือโคร่ง เสือเหลือง เสือดำ เสือดาว เสือปลา มีทั้งตัวผู้และตัวเมีย จะไม่กล่าวในที่นี้ ใครสนใจโปรดดูพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีกล่าวไว้มากมาย

อิทธิพลและอำนาจของเสือ

ในมิลินทปัญหา กล่าวถึงคนที่กำลังนั่งคิดอะไรอยู่ พอได้ยินคำว่าเสือก็ไม่อาจจะคิดต่อไปได้ ฟุ้งซ่าน กลัวตัวสั้น ตัวเย็นวาบ

สะดุ้ง สิ้นสะท้าน บังคับตัวเองไม่ได้ และหนีไป และเสือนี้ก่อให้เกิดความกลัวแก่คนทั้งหลาย อยู่ในจำนวนสัตว์ร้าย ดังคำว่า สัตว์ที่ร้าย เช่นควายป่า เสือ ช้าง แรด ราชสีห์ เป็นต้น เสือเป็นสัตว์ดุร้ายอยู่ในจำพวกที่เป็นอันตรายที่ปรากฏตัวให้เห็น และในบางครั้ง แต่ละคนที่เกิดมาอาจจะถูกเสือกินมาแล้ว นับชาติไม่ถ้วน ดังนั้นจึงไม่ควรประมาทในการปฏิบัติธรรม เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องถูกเสือกัดกินอีกต่อไป ควรที่จะปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังเพื่อบรรลุนิพพานแล้วก็ไม่มีการเกิดอีก เมื่อไม่ตายก็ต้องตายอีกต่อไป หรือในบางครั้งเสือ แม้มีอำนาจมาก หากต้องมนต์สะกดก็ตกอยู่ในอำนาจของสุนัขจิ้งจอกได้เหมือนกัน (สัพพทาสุชาดก) แม้พระภิกษุกำลังทำพิธีกรรม เช่น สวดปาติโมกข์ เมื่อรู้ว่าเสือเข้ามาใน

บริเวณทำสังฆกรรมก็สามารถหยุด สวดปาติโมกข์ โดยให้สวดย่อแทน ได้ เพราะเสือเป็นสัตว์ร้ายอาจก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ เป็นสัตว์นักจับ คือจับสัตว์อื่นมาเป็นอาหาร เมื่อจับได้ก็กัดตาย มีอำนาจอยู่ในตัวเอง ทำให้ผู้อื่นรู้สึกกลัวและน่าเกรงขาม

คติธรรมจากเสือ

สำหรับแม่เสือเหลืองมีองค์ ๑ คือมีครรภ์หนเดียว คลอดลูกแค่ครั้งเดียว สำหรับพ่อเสือเหลืองมีองค์ ๒ คือ อยู่ในที่หลีกเร้น จับเหยื่อ และเลือกกินเหยื่อที่ล้มด้านขวา ไม่กินเหยื่อที่ล้มด้านซ้าย

แง่คิด สำหรับ แม่ เสือ เหลือง ให้ลูกแค่ครั้งเดียว สำหรับ คนเราก็กึ่งเกิดแค่ครั้งเดียว เมื่อกลัวการเกิดอีก ควรรีบบำเพ็ญการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานจะทำให้ไม่ต้องไปเกิดอีก สำหรับพ่อเสือเหลือง ให้แง่คิดว่า ให้คนเรารู้สึกเร้นในที่สงัดมุ่งมั่นปฏิบัติธรรมเพื่อได้ผลอันเลิศที่เป็นดังเหยื่อคือพระนิพพาน ดังคำว่า “อย่างพญาเสือใหญ่ แอบอาศัย พงหญ้า ซุกป่า หรือเทือกเขา อยู่ในไพร ย่อมจับหมู่มฤคมีกระบือป่า

หรือกวาง และสุกรเป็นต้นเป็น ภาขาฉันใด ภิกษุพากเพียร กรรมฐานอยู่ในเสนาสนะมีป่า เป็นต้นก็ฉันนั้น บัณฑิตพึงทราบ ว่าย่อมยึดไว้ได้ซึ่งโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหัตโดยลำดับ” และให้กินแต่ของที่สะอาดบริสุทธิ์ ได้มาโดยชอบธรรมไม่กินอาหาร ของผู้อื่นด้วยวิธีการที่ไม่บริสุทธิ์ ต่างๆ เมื่อพบเสือให้ได้ข้อคิดว่า เสือนี้เป็นสัตว์ร้าย อาจจะทำร้ายให้ได้ รับอันตรายบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ดังนั้น คนเราเมื่อยังไม่ได้บรรลุธรรม ควรรีบบำเพ็ญเพื่อให้บรรลุธรรมให้ได้หนึ่ง ถิ่นที่มีเสืออาศัยอยู่ชื่อว่าเป็น ถิ่นเสือ คนทั้งหลายควรรู้และเข้าใจ ว่าเป็นถิ่นที่เสือจงไว้ คนควรรู้ว่า เสือก็มีสิทธิของเสือที่จะเที่ยวหากิน ในถิ่นของตนได้ อย่าได้ไปล่าถีน หากไปล่าถีนเสือจะมีอันตราย สำหรับเสือปลาดบางครึ่งเป็นสัตว์สัน คัด เพราะเคยได้ทำตามอย่างช้าง ใหญ่ลงอาบน้ำในห้วงน้ำที่ลึก จึง จมน้ำตาย (ทสกนิบาต อังคุต ตรนิกาย) ท่านเปรียบวิถีจิตฉานวิจรณ์ ดังทางที่เสือโคร่งเดินผ่าน เพราะที่ ไตมีเสือเดินทางผ่าน ที่นั้นย่อมมี อันตราย เจกเช่นเดียวกับวิถีจิตฉา นวิจรณ์ หากยังมีความสงสัยในพระ

รัตนตรัยย่อมเป็นทางอันตรายส่ง ผลทำให้ไม่สามารถบรรลุมรรค ผลนิพพานได้ (ธรรมบท) หรือการ ครองหนังเสือแม้จะดูว่าเป็นผู้ บำเพ็ญพรต ทรงศีล แต่การกระทำ กลับตรงกันข้าม ประพฤติทุศีล ก็ถูก ตำหนิได้ ดังเรื่องพระยาโคธาตำหนิ ดาบสีที่มุ่งทำร้ายเพื่อเอาเนื้อไปเป็น อาหารฉะนั้น (ธรรมบท) ในชาดก ให้แง่คิดว่าว่า อนาคตเสือกลัวแพะ ซึ่งหมายถึงคนระดับผู้ปกครอง ย่อมเป็นเบี้ยล่าง ตกอยู่ในอำนาจ ของคนธรรมดาที่เป็นพ่อค้า นัก ธุรกิจต่างๆ หรืออย่าเล่นร้ายมนต์ต่อ ร้างเสือที่ตายแล้ว เพราะเสือแม่ตาย แล้วหากพื้นเมื่อไร ย่อมกัดแม่คนที่ เป็นผู้ร้ายมนต์ให้มันพื้น หรือเสือแม่ จะร้ายกาจสักเพียงใด ในบางครั้ง หากเจอสัตว์ที่ด้อยกำลังกว่า เช่น หมูที่อยู่กันด้วยความสามัคคี ก็ล้ม เสือที่มาตัวเดียวได้เช่นกัน (วิศตม กีสูกรชาดก) ในสันถวชาดก ให้ข้อ คิดด้านดีว่า สามสัตว์ คือ เสือโคร่ง เสือเหลืองและราชสีห์เสียปากกัน เพราะความคั่นเคยกัน หรือในการ อยู่กันด้วยความคั่นเคยนี้ ในบาง ครั้งก็มีสัตว์อื่นๆ ต้องการให้เสือ และราชสีห์แตกคอกัน สุนัขจึงจอก เคยไปพุดส่อเสียดให้เสือและ

ราชสีห์แตกต่างกัน ราชสีห์ฟังแล้วนิ่ง แต่เสือฟังคำของสุนัขจึงจอกเข็ญจนได้รับคำเตือนจากราชสีห์จึงได้สติแล้วกลับคืนดีกับราชสีห์เช่นเดิม (วันฉัตรวันโรหิต) ดังนั้น อย่าได้เป็นคนอ่อนไหวไปตามผู้อื่นได้ง่าย ฟังเรื่องราวอะไรให้คิดใคร่ครวญให้ดี ก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไป หรือในบางครั้งรูปเสือที่ได้พบเห็น อาจจะเป็นรูปที่เกิดจากอิทธิฤทธิ์ของผู้วิชาอาคมหรือการแสดงฤทธิ์ของผู้บำเพ็ญพรตจนได้อิทธิฤทธิ์ก็ได้ เพราะมีเคยพระเถระแปลงร่างเป็นเสือ (ปฏิสัมพันธ์ธรรม) ดังนั้น รูปเสือจึงได้ข้อสรุปว่า คนธรรมดาและเทวดาก็แปลงร่างเป็นเสือได้ หรือคติธรรมจากแม่เสือเหลืองกัดกินลูกเนื้อพร้อมทั้งแม่เนื้อจึงทำให้จองเวรจองกรรมอย่างไม่มีวันจบสิ้น จนได้ฟังคำว่า เวรย่อมระงับได้ด้วยกรรมไม่จองเวร จึงเลิกจองเวรกัน (ธรรมบท ภาค ๑)

ประโยชน์ที่ได้รับจากเสือ

เสือและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเสือ ให้ประโยชน์ทั้งมากมาย เช่น หนังสือนำใช้เป็นผ้าห่มผ้าห่ม ดั่งเช่นพวกฤาษี ดาบส เดียรถีย์ เป็นต้น ที่ใช้นุ่งห่มกัน (มหาวิภังค์ เล่ม ๑)

หรือใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มของสมณพราหมณ์สมัยก่อน ดังคำว่า สมณพราหมณ์จะนุ่งหนังเสือบ้าง นุ่งหนังเสือมีเล็บบ้าง (สีลขันธวรรค) หรือทำหนังเสือเฉยียงบ่า ใช้หนังเสือทั้งนุ่งและห่ม ดังเช่นสุเมธกุมาร นุ่งหนังเสือบำเพ็ญบารมี โดยการนอนราบแล้วให้พระพุทธรูปล้อมภิกษุสงฆ์ข้ามโคลนผ่านไปฉะนั้น (ธรรมบทภาค ๑) และใช้เป็นที่ปูสำหรับนั่งบำเพ็ญเพียร ในบางครั้งเป็นผู้บำเพ็ญตบะ บำเพ็ญพรต ก็ทำพิธีสวดขยันหมั่นในพิธีบูชาญู (เสตเกษตรชาติ) หรือใช้เป็นบริวารของพราหมณ์ผู้บำเพ็ญพรต (มหาวิทเทศ) ซึ่งมีอยู่หลายอย่าง เช่น หนังสือนำ ขญา ผ้าคากรอง ไม้เท้า และน้ำเต้า เป็นต้น (นพินิกาสวดก) หรือใช้ทำเป็นรองเท้าด้วยหนังเสือโคร่ง เสือเหลือง เสือดาว (มหาวรรค ภาค ๒) ในบางครั้ง หากเป็นพราหมณ์ที่คงแก่เรียนนิยมใช้ชญาที่ทำมาจากหนังเสือโคร่ง หนังเสือเหลือง (สุตตนิบาต) หรือ ใช้รูปภาพเสือที่เป็นสัตว์ร้ายวาดไว้ตามฝาผนังหรือตามพรม ตามพื้นบ้านในบ้านเรือนทำให้เกิดความน่าสนใจและน่าเกรงขาม หรือใช้หนังสือนำทำเป็นที่ปูลาดเตียงหรือ

ที่นอน เพื่อประดับบารมี หรือใช้หนังสือนำทำเก้าอี้ที่นั่งหรือใช้สอย (มหาหังสชาติ) หรือใช้เนื้อเสือมาทำเป็นอาหาร เช่น แกงเนื้อเสือโคร่ง ผัดเผ็ดเนื้อเสือดาว เนื้อแดดเดียว เสือเหลือง หรือนำหนังเสือเหลือง หนังเสือโคร่งมาใช้เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นของรด เช่น เบาะรถ พวงมาลัย หลังคารถ (ทีฆนิกาย มหาวรรค) หรือในการบูชาญูของผู้ปกครอง ก็จะใช้หนังเครื่องทรงด้วยชุดที่เป็นหนังเสือเหลือง (มัชฌิมปิณฑาสก) หรือคนที่ เป็นพราหมณ์ก็นิยมแต่งกายด้วยการนุ่งหนังเสือ (สคาถวรรค) หรือเป็นอาหารของสัตว์ที่ร้ายกว่าคือราชสีห์ เพราะบางครั้งราชสีห์ก็จับเสือเหลืองเป็นอาหาร (ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย) หรือในบางครั้งเสือก็ได้ทำทานแก่ผู้อื่น ด้วยการกินทิ้งเดนเหลือไว้ ผู้ที่หิวโหยไม่ว่าจะเป็นนักบวชหรือสัตว์อื่น ๆ ที่หิวก็เก็บซากสัตว์มากิน (วิฆาสาทชาติ) แต่มีข้อที่ควรทราบ ว่า ต้องไปเอาหลังจากที่เสืออิ่มแล้ว หากเข้าไปไม่ถูกจังหวะอาจเป็นอันตรายได้ แม้เสือจะเคี้ยวกินสัตว์อื่นมากมาย แต่ก็ไม่สามารถเคี้ยวกินพระยามัจจุราชไม่ได้ ในที่สุดเมื่อแก่ลงก็ตายไปตามยถากรรม

ในบางครั้ง หน้ของเสือกก็ทำให้เสือกถูกฆ่าได้เหมือนกัน เพราะคนอยากได้หน้เสือกไปขาย (สุวัณณสามชาดก) อนึ่ง หากใครทำบุญเกี่ยวกับการถวายกุญ้าที่พ้ที่มุงบังด้วยหน้ จะไม่ถูกเสือกทำร้าย เนื่องจากการรักษาป่าไม่ทำลายธรรมชาติ (อปทานเล่ม ๑) เพราะตราบไต่ที่ยังมีป่า เสือกก็ยังมีอยู่ ทั้งป่าและเสือกต่างเกือกูลอาศัยกันและกัน หรือสำหรับคนที่ถวายผลไม้เป็นประจำ จะทำให้สัตว์ที่ดุร้าย เช่น เสือราชสีห์ มาอยู่ในอานาจ เมื่อคนที่มีบุญเกิดหรือตาย สัตว์ที่มีสัมผัสเร็ว รู้ล่วงหน้า เช่น เสือดาว ย่อมส่งเสียงร้องพร้อมกับสัตว์อื่น ๆ ใ้รู้ก่อน (อปทานเล่ม ๑) หากผู้ทรงศีลอยู่ในป่า ก็มักมาอยู่ใกล้อาศรมของผู้บำเพ็ญพรต และไม่ทำร้ายกัน มีความสามัคคีเลียปากให้กัน (อปทานเล่ม ๑) ดังเช่นสุวัณณสามดาบส เวลาไปไหน ก็มีเสือกและราชสีห์ติดตามไปด้วย เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะต่างคนก็มีเมตตาคู่กัน จึงไม่ทำร้ายกัน เพราะกำลังแห่งเมตตาคิตค้ำจุน จึงทำให้หมู่สัตว์อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (จரியปิฎก) หรือดังที่อยู่ของพระอัสสคุดตเถระ ก็มีเสือกและราชสีห์อยู่ด้วยความ

เมตตาคู่กันนั้น และเสือกที่อยู่ในตระกูลเสือดาว เคยได้รับหน้าที่ให้เป็นผู้รักษาต้นศรีมหาโพธิ์จากพระเจ้าอโศกมหาราชอีกด้วย

ภษิตเกี่ยวกับเสือก

ภษิตที่เกี่ยวกับเสือกมีหลายอย่าง เช่นขึ้นหลังเสือกลงไม่ได้ มักใช้แก่ผู้มีอำนาจผู้เป็นใหญ่ในบ้านเมือง หรือทั้งเสือกและป่าต่างเกือกูลกัน เพราะป่าและเสือกเป็นผู้อิงอาศัยกันและกัน หรือเรือก็มีหางเสือก ช่วยให้เรือแล่นไป หรือเป็นพีชนิดหนึ่งชื่อว่ามันมือเสือก เป็นพีชนิดที่เป็นหัว กินได้คล้ายกับมันนก พวกนักพรตขุดมากินเป็นอาหาร หรือไม้ตราเสือกที่มีอยู่ในบึงของป่าหิมพานต์ (อปทานเล่ม ๑) หรือคนที่

เป็นเสือก คือผู้มีใจบาปหยาบช้า ไม่มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ปล้นฆ่าผู้อื่นอย่างพวกเสือกฝ่าย เสือกมเหศวรในที่สุด พวกเสือกโตงดังก็ต้องถูกฆ่าด้ชีวิตลงหรือแม้หากยังรอดชีวิต ก็มีชีวิตเสือกไว้บนปลายกระบอกปืน ไม่มีความสุข เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าจับ จนมุมก็สู้จนเสือกชีวิตยอมให้จับแต่ศพเท่านั้น สำหรับสำนวนเกี่ยวกับเสือกในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีกล่าวไว้มากมาย เช่น เสือกกระดาศ เสือกเก่า เสือกห้ามห้วย เสือกซ่อนเล็บ เสือกเฒ่าจาศีล เสือกป่า เสือกอนนกิน เสือกู้ ซึ่งความหมายของเสือกู้ หมายถึงคนที่มีไหวพริบหรือฉลาดเอาตัวรอดได้ ซึ่งเหมาะกับสังคมปัจจุบัน เพราะรู้จักการรักษาตัวรอดเป็นยอดดี

สรุป

เสื่อ มองให้ดี ก็มีประโยชน์ และให้แง่คิดหลายอย่าง เช่น

ด้านคุณธรรม ให้ข้อคิด ว่า อยู่ในที่เร้นจับเหยื่อมุ่งสอนให้ คนเราอยู่ในที่หลีกเร้นปฏิบัติธรรม จับมรรคผลนิพพานให้ได้หรือไม่กิน เนื้อสัตว์ที่ล้มด้านซ้าย หมายถึง สอนให้คนเราเลือกกินของที่บริสุทธิ์ ได้มาชอบธรรม ไม่กินของที่ไมชอบ ไม่บริสุทธิ์ หรือของทวจจริตผิด กฎหมาย หรือเสื่อเทศเมียบก็มีลูก เพียงครั้งเดียว สอนให้คนเราเกิด เพียงครั้งเดียวก็ไม่ควรเกิดบ่อยๆ เพราะการเกิดเป็นทุกข์รำไป

ด้านมีอำนาจ เสื่อทรง อำนาจ เพราะอาศัยการสะสมการ กระทำอย่างเสื่อมาเป็นเวลานาน จนเป็นที่ประจักษ์ชัด เป็นรองเพียง ราชสีห์ซึ่งเป็นเจ้าแห่งป่าเท่านั้น แต่ ถึงเสื่อมีอำนาจ ก็ใช้อำนาจเท่าที่ จำเป็น เช่น กัดจับสัตว์อื่นกิน เป็นอาหาร อิ่มแล้วก็พักผ่อนอยู่ที่ หลีกเร้น หรือเสื่อเคยหันหน้าเข้าหา กัน แล้วเลียปากให้สัตว์อื่น ดังนั้น คนเราที่เป็นคล้ายเสื่อ มีความ องอาจอย่างสุภาพบุรุษ จงหันหน้า เข้าหากันมองกันฉันท์มิตร มีเมตตา รักปรารถนาดี สามัคคีและจูบปาก

กัน ก็จะทำให้สังคมดีขึ้น เพราะเสื่อ เคยทำไว้เป็นแบบอย่าง

ด้านนิเวศวิทยา หากป่า ไดยังมีเสื่อให้เห็น ป่านั้นยังเป็นป่า อุดมสมบูรณ์

ด้านการท่องเที่ยว เสื่อ อยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี เสื่ออยู่ที่วัด อยู่กับพระภิกษุ ด้วยความเมตตา ต่อกัน สร้างรายได้เข้าประเทศ มากมาย ณ ที่ใด มีสัตว์ที่ดุร้ายมา อยู่กับผู้ทรงศีล ณ ที่นั้น ย่อมมีสิ่ง ที่น่าอัศจรรย์ใจยิ่งนัก เพราะสิ่งเหล่านั้ นไม่ใช่จะเกิดขึ้นได้ง่าย ต้องเป็นผู้ มีบุญบารมี หรือมีเมตตาจิตเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้สัตว์ร้ายมาอยู่ได้

ด้านสังคมสงเคราะห์ เสื่อกินอาหารเหลือทิ้งเดน ให้สัตว์ อื่นได้กินบ้าง แต่ต้องไปกินในเวลา ที่เสื่ออิ่มแล้ว คนเราทำได้ ผลประโยชน์แล้ว ควรแบ่งปันผู้อื่น บ้าง ไม่ควรกินผู้เดียว ควรเจือจุน สังคมดังเสื่อจะนั้น

ด้านเครื่องใช้ไม้สอย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเครื่องใช้ เช่น หนังสื่อ ใช้สอยทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม เนื้อเสื่อ กินเป็นอาหาร สำหรับพระภิกษุกิน เนื้อเสื่อไม่ได้ เพราะสัมผัสเสื่อไวด หากพระภิกษุรูปใดเคยกินเนื้อเสื่อ ในปฏิบัติธรรมในป่า อาจจะถูก

ทำร้ายได้ ดังนั้นพระพุทธรองคัจฉิง บัญญัติไว้ไม่ให้พระภิกษุฉันเนื้อเสื่อ

ด้านบุคลิกภาพ เสื่อย่อม มีความองอาจอยู่ทุกเมื่อ เยื้อง ภายอย่างสง่า อันส่องให้เห็นว่า อะไรทำจริง มีความจริงจั่งเอาใจใส่ ต่อสิ่งที่กระทำทุกอิริยาบถ ดังนั้น คนเราไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณื ต้องมีความองอาจดังเสื่อจะนั้น

ท้ายสุดนี้ ขอให้ปีเสื่อ คติธรรมที่ได้รับจากเสื่อ จงเป็นข้อ คิดสะกิดใจ หากผู้ใดจะบูชาปีเสื่อ ก็จงบูชาไฟ เช่น บริจาคค่าไฟ สร้าง โคมไฟ ถวายเทียน เทียนพรรษา และจงอนุรักษ์ป่าไว้ สร้างที่อยู่ อาศัย มุงบังด้วยหญ้าคา บริจาค ผลไม้เป็นทาน ก็จะทำให้เสื่อไม่มา ทำร้ายและยินดีที่จะมาอยู่ใกล้ชิด เป็นเพื่อนร่วมโลกด้วยเมตตาจิต ปรารถนาดีต่อกัน หากทำได้เพียง เท่านี้ เสื่อที่องอาจน่ากลัว น่า เกรงขาม คงเป็นเสื่อยิ้ม เสื่อน่ารัก อันเป็นสื่อของความสุขแห่งปี และ หากคนเรามุ่งมั่นปฏิบัติธรรมอยู่ที่ หลีกเร้นดังเสื่อ หมั่นสวดมนต์ ภาวนาให้กับชีวิต ก็จะทำให้ชีวิต พบกับความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และได้รับพรแต่สิ่งที่ดี ในปี พ.ศ.นี้ และตลอดไป